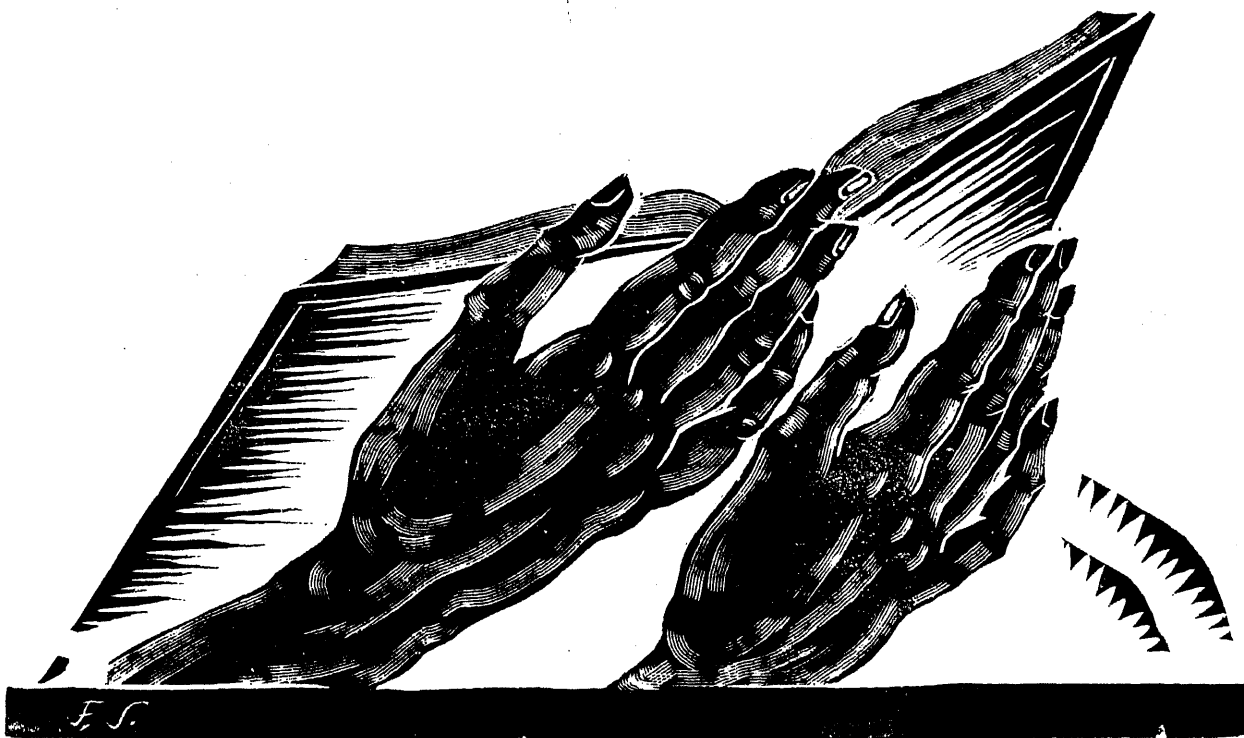

Nr. 4

EESTI NOORUS

NOORTELOOMINGU ERINUMBER

APRILL 1934
VI AASTAKÄIK

Ühiskauplustes on müügil:

pehme jahu: *Priima*
Pioneer
Eesti Patent

sõre jahu: *Granular*
poolsõre jahu: *Ekstra*

TALLINNA LINNAPANK

TALLINNAS, SUURE ja VAIKSE KARJA TAN. NURGAL 7-2
TELEGR. AADDRESS: „LINNAPANK“
TELEF.: KODUNE KESKJAAM 436-75

TOIMETAB KÕIKI PANGAOPERATSIOONE SISE- ja VÄLISMAAL

Võtab kaupu oma aitadesse hoiule ja annab nende vastu laene.

HUGO LEPIK

PILVED

SAL KÕIDISTE

KEVADE TULEK

*Tip ja top nii läbi palu
kõnnib kevad ummisjalu,
peos tuul ja põues päike.
Minu südames on valu,
ei saa vaadata ta käike.*

*Müt ja müt, nii iga aasta
valgeis kingis läbi saasta
tuleb kevad, rõõmud süles.
Kas mu pilgu tõstad maast ja
kannad päikse poole üles? —*

*Tasa, tasa läbi valu
astub kevad pehmeil jalul,
võtab murelilled peost.
Kummardu ja vaikselt palu...
rõõm kui vastne tärkab eost.*

ADRIAN KALLAS:

TÜKK RANNAELU.

(ÜENÜ korraldet keskkoolidevahelisel kirjandite võistlusel 1. auhinnaga kroonitud.)

Adrian Kallas

ma ja merd. Puhub suitsurõngaid taeva. Saab viina.

Rannas — kes siis enne magama läheb, kui pole vahtinud merd. Verre jäänud komme. Juhtub midagi — üks harjunud silm märka.

Rõõtsub ja suliseb karidel; tibatillukesed lained — heidavad ühte nagu raasukesed magedat võid. Loksutab, loksutab. Haakkab undama südasuvelgi. Lõõtsub, kummitab — tormabki. Nii salalik, ei merd uskuda või.

— Kobi siis magama! — nukrus hääles, sõnab memm. Poevadki tuppa kaks inimrassi. Vaja vara tõusta hommikul.

Äti veres on õhtuti rahutus; torgib nagu ohakas jalatalda, vihane, salalik. —

Jäi vedamata lootsik joomele. Tuleb tuul — teeb sodiks kivides. Ei meri pelga. —

Juhtepuus rippuvail võrkudel siis ka häda käes. Rebib ja rapib. Nagu kuntsad oleksid jäänud rippuma võrku siis; sipelnud, sikutanud — vabanedes viinud kaasa võrgulina jalgade viisi. Paranda, et haigeiks jääd.

Räimeparv läheb rava tagant mööda. Vilab vaid korra. Ent võrk ripub koogul. Aega nõuab, aega, et teha väikeseks auk, mis seoks räime. Ei kala oota, keerutab korra, kaob siis nagu pääsuparv. Võta veel kinni. —

— Kisub nii vingu ilm, lõõtsub kärmest ja kummitab sinisena. Tuleb vihma. Kärme tuul nagu naiste riid — vesi taga. —

Ja puri jääb paati... kulunud ankrukett... Raske on jätta unne. Kupitab ja torgib hin-

Päike puged merre; vajus vette nagu tuleratas. Üle vee viivuks sulksus jutt kilavat lõõska rannast kuni taevani. —
Kõik kumendas nõrguvas punas.

Siis tumenes.

Rinnuli vära-val ätt uurib il-

ges. Veel korra upitab ätt aknast. Nägu mõtlik ja morn.

— Kui kannataks veel... aga ei. Lõõtsub laial veel. Toob ehk räime. Viskab alla sõu- vette nagu vanasti. —

Nii kaalub ätt, kui poeb sängi. Vaikne on memm: — Sõge, nii pime, et koba käega. — Pilutab silmi, ei paremat tühtigi.

— Vanadus! — õhkab.

— Tühja, vanadus... kui ikka räime saaks. Peaks katsuma homme. Õnnestub vast. Ei saa...

Eks kõik ole taevataadi teha. Käi siis kogu suve pesemas võrke. Sügise pool juh- tub mõni rütsaparv. Kuid silgutünn jääb tühjaks — ja talvel on nälg. —

Nii mõtleb vanataat, enne kui tukastub. — Tee ruumi, memm — ühmab veel uni- selt. Siis norskavad mõlemad. Käsi sureb külje all, ärgates tuim nagu halg. Siis hak- kab torkima. Ärkab ka memm.

— Hõõru mind natike, memm. Mu kätt, siit! Ah, kuradi kitsas on siin. Memmelgi und ei ole. Ei saa magada. Südames kibe koht: ah, mis mis nüüd häda, ätt. Kuiv maa jalge all. Aga poeg — laev on ikka nagu laast. Tuleb sügis, tulevad tormid.

See ema süda on ju nii hell. Nutabki memm.

— Ah jäta, — põriseb taat. Pruugib siis nutta. Kes meist siis merel põle olnd. Ja- lad mul ära jäänd lael, ristluis närib kui rott. Tühja ka, eks Rõõt lao kuppu päale. Jälle annab järele. Sandiks läind veri — see ju vaevab. Kuuled, jäta kord juba see nutt, virised nii... —

— Või sa siis saad, kui tuleb meele, — hädaldab memm. —

Nii vähe on suvist ööd, nagu kukesamm, pikk vaksa kaks. Valgeks läheb ruttu. On hämar vähe; kastemärg rohi ja liiv nagu päale nuttu. Ent siis tõuseb tippav päike, kuivatab nutu — päev läheb jälle lõunale nagu eilegi.

— Katsuks veel vähe magada, memm, — ühmab torisev taat. — Kääna selg! —

— Mis uni see nüüd veel — ...

Tõusevadki mõlemad, enne kui päike pistab metsast nina. — On juba korra harjutud nii vara. Eks hauas ole aega magada küll. Saab ilmas töödki teha. —

Nii mõtleb rannataat hommikul. Tubane õhk nii raske ja läpp; värskem on õues. Mere õhk nii soolane, kargeks teeb kohe. Jahedus hommikune viib une, ei vaeva hai- gutus enam. — Toas venita lõuapärad pai- gast. —

Poeb välja nagu koer puudikust. Rõhitseb, sülitab. Suus silgu maik. Süütab piibu siis, imeb; luriseb piibuvars. Pehmeks teeb rinnad suits. Harjunud komme.

Aa — terav nina on sel mehel. Ajab mõt- likult koonu püsti nagu koer. Nuusutab pil- kul silmi.

— Tuul haiseb nii mõrkjalt. Tuleb tuult. — Kullid kisavad raval, ehk oo räime? Keeru- tab toodri man räimeparv? Milleks muidu need kullid raiuvad. —

Siirdub veele siis, popsides piibunotti, vi- dusilmane, rässakas. Kindel samm — tor- mistki veel pingutab läbi. Randlane visa na- gu tormimänd.

Käed ja habe täis kuivanud soomuseid, kohmib piipu kas tundide viisi. —

Piki randa vedeleb paadikorjuseid, alas- ti kaared püsti nagu ribikondid. Iganenud alused — eks nad jupp-jupilt kao ahju. päike ja tuul suvel kuivatab iga vettinud noti. Terve pool paadist aitab kõõgiksi. Tuulevarjus hea keeta sigadele kartuleid.

Muide — lastele paatide surnuaed on pa- radiis. Söögigi unustab sääl. Suvi kulub na- gu pühapäev. Neil roksudel kõigil on kapte- nid, südid jõmpsikad.

— Venita trossi, Mikk! Mis madrus sa midu oled. — Mis sellest, et kõht homme haige. Ema posib venitamissõnu. Ei mere- mees kaeba. —

Paadipäräl hea istuda ja mõtiskleda. Unus- tab taatki muu. — Ah, pergel, see pooleli kraav taga mäe, eks lähen pea. —

Pungis suul tuul puhub, märkamatuult ker- rib vesi, aeg läheb nagu pärivett. Ärkab ätt, meenutades ootava töö. Unustab valugi ristluis. Kerib märke, higine. Nii vähe on aega.

Õlal labidas, kiirustab nurme.

— Kartulipõld, madal. Tuleb vihma, teeb liiga. Saab kartuli — ega siis veel sure. —

Nii palju on muret inimesel, et elada.

Raske on koolduda kumargile. Katsub. Sü- litab pihku, vajutab, kangutab. Saab kätte kamaka sitket mätast, sirutab viivu — jälle küürutab nohisevana, sõnatuna. —

Kogu päeva nii, hoolimata päikesest, mis läbi linase särgi sööb veretavalt roosaks turja.

Siis päike pugese peitu, lahjana täna. En- ne õhtut hakkas juba kohisema. Kihisema ja turtsuma hakkas, kivistikus virvendas vi- haselt iga puhangu järele. Taevaserv ava- veel jooksis sikk-sakk valge pitsina. Tuul pööris merre; nii pringilt puhus avaveelt.

Lootsik joome taga löi lastantsu, kerkis nagu õhvake kevadel.

— Peab ka kett? — muretses ätt — või saab pilpaid homme?

— Jumal teab. — Memmel jälle on häda hinges. Süüa ei taha. Käsi vajub rüppe lõd- vana. Ununeb töö: suitsunud võrgus valged silmad nii valusad vaadata. Ja valutab selg. Vanadus, mure — need rõhuvad, vastu maad vajutavad. — Näe — noorena vedas nooda- köit, et raksus selg. Ikkagi punetas palg, verest otse lõhkes. Toetusid jalad nii vastu — naera ja sikuta ainult. Tuleb surm, koristab. Täna-homme juba; kes teab. Elatud ennegi nii.

Minu emagi — kodus kirikumäel võrku. Praostiproua andis tüki peenikest leiba. Ei olnud aega korralikult süüa — leivatükk suus, kodus — kõha, raip, tuli pääle — läks kurku. Ei enam õhku saanud, suri — si- nine, külm. —

— Aga teada tahaksin, mis saab minu lastest. — —

Nöksus ja nagises majasein. Nõtkusid pih- lakad aia all nagu suled. Keerutas liiva nagu tolmpent lund. Juba vahutas rannaveer val- ges, värisevas pitsis. Ja lained võidujook- sul randa sisisesid — lakkusid märjaks lii- va. Veeresid tagasi sulisedes uueks tormi- jooksuks. Kadus taevarand sakilisse vette.

Pidi saabuma täna kivilaev. Raske last, ei kannata tormi, upub nagu raudkast. — Sõitsid hommikul välja, nüüd jäid hätta — arutleb ätt. Lööb kirve pakku, vahib vära- val merd. — Ei näe, vast tippab. — Tuul vin- ge, vesi hall — viduseks kisub silmad. Ni- nasse tükib soolast vett. Ei midagi näe. Ka- jakas loovib nagu paberilapp uhmaval veel, laiali tiivad vahtvalged. Ümab vaid toodritunn nasval, nagu huugab hütip kevadel roos; läbi tuule kostub kui surija ümin. Muidu

kõik vihane vesi, peksab ja paitab kivimürakaid — need nagu sõlmed vees, lõhuvad valkava laineturja. —

Memmel nägu valus ja hall. Silm kiheleb — nutta saab. — Nutta...

— Kunas sul siis nuttu põle — osatab ätt. Aga endalgi sisimas kipitus. Omake merel. Sihib südames vargsi Issakese poole: kaitse, ta me poeg. Kes toidab siis, kui jään vanaks. Ei julge ätt taeva vaadata, leiab südames raasukese pattu. Kuri on maailm, kuri taevataat, — kiusatus tükib pääle nagu uni, hakkab nagu tuline tõrv püksita-gumikku. —

Peab varastamagi vähe, et elada. Meri andis — trööstib end sellega rannataat. Memm ja ätt — pääle tormi tirisid salaja pakke ja rahne märke. Kes ikka nuuskima tuleb. Uus sealaut nii saadi. Kust võtta palke, kui pole raha. See juba vanasti nii oli — otsiti pääle tormi mereaju. Iga puunott, võrgukäbi — läks vaja; auk oli ees, kuhu leid sobis. Küll silm juba leidis, et tuleb randa. Kooris püksisääred ätt. Külma vesi ulatas mõnikord rindu. Salajast rõõmu oli südames, kui ulatas lõõma rahnusse pootshaagi Kätte sai — tõmbasid memmega randa, sikutasid elu-ette. Oldi mäel — peideti lamu alla. Kui rannavaht tuli ja ära läks, siis toodi välja.

— Mõni patt nüüd — räuskas ätt, kui oli saanud suutäie viina. Memm rühkis pühapäeval kirikuteele. Oli jälle rahu südames. —

On juba elu kord nii.

Täna kiskus ätil mõte vägisi sinna. Tuleb surm, jääb hingele pattu. — Kui puistaks end tühjaks kirikumäel... Pärast oleks sant; naerab siis kirikuhärragi. Ah — rumalus. —

Nii kitsas ja umbne on hinges. Tormiilm lisab veel juurde sappi. Vaikidagi on raske. Mõtted kõik hallid ja rasked.

— Härdaks teeb vanadus, kaob mehe kindlus ja tolk — arvab ätt. Silmanurk kipub vägisi niiskeks. Ega memm ei näe... Ei. Tuhakarva hall on hämarus. Juba tibab vihma. Värske tilk nõrgub piki ähmast ruutu. sirinal, ruttu. Norguspäi nutavad nõgesed. —

Nagu aianurk vihmas on ätigi sees, hämar. Ees nagu halba midagi oleks. —

Katsub süüa: silk nii kidane täna... Öhtu roomab üles nagu vihmapiiv, matab kõik mustaks. Sülda paar silm üksi seletab lahedalt ümberringi. Pungitab tuul ja turtsub

meri. Veri nii rahutu memmelgi. Põllenurk vägisi kisub silmile, nina tükib vesiseks, et nuuskama peab. Unest pole juttugi. Homme pühapäev, memm kavatseb kirikusse minna. —

— Läheks vaataks õige korra veel välja — arvab ätt. Hardus ja mahedus hääles. Märkab memmgi seda. Ah, kuidas tahaks nutta... —

— Tohoo hullu, pikali viib — osatab ätt. Tuul viskab peotäie vesierneid näkku. Habemes sasib nagu kulumättas. —

— Mis — merel tuli... Keegi nagu õõritas tuletukki ratastringi. Süttis, loitis — ja siis kustus. Pimedus neelas kõik mustavasse kurku. —

Tundis ätt, kui südame alt käis läbi midagi külma. Suu valla jäi; jõud kadus jalgadest, et kukkuda võis. Toetus siis väravale nagu rabatud tõvest, silmad kiindunud ette... —

Surm nagu kükitas aia all, puhus ätile näkku. Higiga kattus äti selg, märg särk rebis kokku rinna.

Siis torkas pähe: — See kivilaev — jooksis kividele neemekurku. Nagu raudkast nüüd — ei kannata tormi. Puruks veab, puruks. — Ja mehed sööb meri nagu õngesööda. —

Mustal veel jälle lipendas kitsas leek. Toibus nüüd ätt; tuulepraost viivuks kuuludus nagu hädahüüdu, kauget ja nõrka. Nagu hoigas räimeküll raval.

— Appi nüüd, appi — tagus pääs nagu sepapajas. —

— Memm, mine ruttu külla ja aja kokku mehed. Neemekurku laev on joosnud randa. Toon seniks lautsilt aerud. —

— Issake! ahastas memm — ja pääl on mehed. — Nagu õõ kätte jäänud kana, nõutu, hakkas liduma nõmme taha külla. Üle poripõllu sumas, vajudes põlvini. Väsisid jalad. Kämpuli kukkus, paterdas. Ajas vaeu uuesti püsti. Jooksis nõmme jõudes, et valutas, huugas pää. Rinnus nõõris nagu pastlapael sääremarja.

Esimesel uksele kloppis meeletuna. Inimesed unised, ei saanud arugi. Arvasid, et tuli lahti. Viimaks — siis läks lahti tormijooks randa. Taga väsinud memm ei jõudnud enam pidada sammu, jäi taha nagu haige tigu. Ahastus ja valu pigistasid kurku: ei tulnud piiskagi silmi. Süda oli nagu kaev kesk põuda. —

Seisid pimedas rannas siis — neli poisiohtu meest ja kaks ätivanust. Suvel täismehi rannas polegi. Sõidavad merd või lõikavad kraavi sisemaal. Poisijõhmmid — oskavad

kõik võrku lasta vaaga. Vanad õpetavad. Lühemal räimeretkil tulevad sõudmisegagi toime. Oskavad — nooruspäevad loovivad all joome näakudega. Sikutavad — saavad tugevad käed. Muskliid neil tugevad nagu sepal.

Ees raval kütikas randunud alus nagu must kivimütsak. Kütitada maha ja vaadata nii... siis näeb, vastu taevast. Ninal seisib mees, süütas paberit. Tuul sõi tule silmapilk, limpsas vaid korra. Nähti — keerutas kätt nagu tumm lummutis, mees pimedas merel.

Raske oli vaadata seda. Kõikide pääs undas sama mõte — päästa.

Suur silgupaat sikutati rinnakult vette. Oli nagu rohkem rammu neis kõigis täna.

Siis mindi. Ätt jagas käske. Paremale, vasakule! Hääl suri ümässe nagu tõrde. Ei kuulnudki kõik. Paariti aerul — venitasid vastu tuult, vimmas ja ähkides. Laine loputas seljad, kui paat puges mäkke. Oli raske vastu tuult. Vägisi triivis randa. Edasi — kõik tundsid seda. Kuidas see tõukas. Tooreks tegi haistides surma. Hiivasid siis. Ent tuul oli toorelt rinnaga vastu. Laine tõi paadi tagasi. Jälle otsast pääle. Jandasid nii keset turtsuvat vett. Ees mustas laevakere. —

Väsis lõpuks veri. Käed tõrkusid ümber aeruvibu. Katkes püksirihm. Lootus läks paadiga põiki pärivett randa.

— Ei maksa — suri suhu nagu hukkamõiste. Paati laine andis lainele nagu sõõta. Ees upitas nina kivistik..

Nagu korgitükki tõukas tuuleil sinna paati. Imeruttu pärivett. Kerkis, langes — vajus mürtsudes vastu rünka. Ahter läks sodiks — Ei saanud midagi võtta ette, nii ruttu sündis. Surma tundsid mehed. Külmaks ja kõvaks jäid. Kõik neis läks looja. Ahastus ükski löi silmad pungi. Olid nagu tõugatud tulle nüüd. Käed klammerdusid paadiveere... Siis kohises, vajus. Laine pühkis mehed nagu halud. Korisesid, vajusid. Vesi kihas näkku — siis ärkasid. Rõögatasid need, kel vesi polnud ummistanud kurku. Karjatus kukkus vette nagu kivi. Laine lämmatas nagu lapsetapja. —

Siis igaüks omaette haistis elu. Kes jõudis, see summas. Nagu pimedad kassipojad. Kuspool on rand? Ah? Kes ujuda mõistis — ei vajunud põhja. Laine viskas nagu õlenuuste. Said uimaselt randa neli nooremat; langesid maha nagu läbipekstud. —

Aga ätt ja kaks teist taati. — Kus nemad jäid? — Vait jäid. Surm pistis kohe veeklunni kurku. Vesi võttis hellalt sülle ja — siis uinusid. —

Naeris ja lailas ümberringi. Nii palju nalja... Tuul tegi laineturjal lõbusõitu. Kihutas, räuskas. Hulluks teeb yabadus. Eest ära kõik risu ja lahtine! Kel kindlust. see pangu vastu. Las pureb ja närib siis. Saab jagu — murrab maha. Kel jaksu vastu — jääb püsima. Tüdib tormaja nagu koer siilist. Kolkunult tõmbub tagasi viimaks, südames jõuetu raev ja häbi. Poeb pakku — jälle on rahu majas. See on meri.

Tuul tõukas hommikul üle taeva viimse pilvenibu. Siis ise pööris ümber jooksurajal. Ajas turri laineturja, löi jalaga segi rütmi ja hoo. Murdis mässajal seglroo nagu pilpa. Veel turtsus ja urises. Kaugemal taevarand jooksis sikk-sakki nagu eilegi. Kajakas kookides loovis üle vee nagu rahuingel. — Siis rahunes. Nasval ja kivistikus veel kihises armetult. Kõik nagu tukastus enne koitu. —

Lahinguväli oli mererand. Risu ja rämpsu nagu jätiseid täis. Muhe jutt hapnevat lamu lookles maona piki rannaveert. Värsked pilpad nagu alasti haavad, niisked ja verised, sees. Ees mustas elutu laevakere. Polnudki kaugel rannast. Kivistikust küünitas ainult paadist emapuu, püsti nagu alasti käsivars. —

— Nagu kuri unenägu — läks mööda. — Konutab künnisel memm. Nagu puuga saanud pähe. Nõder ja loll kui külmavõetud kana. Silmanurka irdub verd... Ei jõua tõusta. Murdunud selg; jõuetult nõksatub alamale pää. Nii olla, surra ja kaduda tahaks... — Mis on see elu? — Vanas pääs kõik segamini jälle. Mingi valus nõör lõikab ihhu. Häda ja ahastus rõhub kuklal nagu raudkivi. —

— Veel elu ja päevi ees, — trüöstib minia pisarsilmil.

— Tule, surm. Korista — pomiseb südames memm. Aga surm ei tule. —

Päike kerkib naerusuul. Silmale valusalt puulatv rohetab värskest pääle vihma. Sinine sitikas songib sõnnikus, kaevab mulda. Elada tahab. —

Siga tõuseb kaksiti sulgu. Nirub ja hulub. Traavib siis ringi. Ootab süüa. Upitab uuesti mulgupuule nina. Nutab.

Tõusebki memm, vaevu ja kobades. Ei või lasta looma surra nalga.

Ilse Lintrop.

Armilde Rebane.

E. Pääro.

ÜENÜ Virumaa Keskkorralduse novellivõistluse laureate.

ÜENÜ Virumaa Keskkorralduse poolt väljakuulutatud novellivõistlusil krooniti teatavasti I. auhinnaga E. Pääro novell „Kraavitööline”. II auhinnaga A. Rebase „Elu mäng” ja III. auhinnaga Ilse Lintropi „Laeva hukk”. Ilse Lintrop on sündinud 25. juulil 1915. a. Kõnnu vallas Vihasoo külas talupidaja tütre. Lõpetanud Loksa algkooli! Praegu abistab vanemaid majapidamises, pühendades vaba aja kirjandusele. Armilde Rebane on sündinud 10. mail 1912. a. Riias politseiametniku tütre. Kaotas õige varakult vanemad ja kasvatati üles vanaema ja tädide poolt, kes elutsevad Vao vallas. Avispea külas Virumaal. Lõpetas Väike-Maarja ühiskümnäasiumi 1932. a. Praegu elab Nõmmel venna juures. E. Pääro, sündinud 2. juulil 1913. Järve külas. Lõpetas 1928. a. Lüganuse täienduskooli. Praegu põllumees. Võtnud osa varem „Vaba maa” lühijuttude võistlusest, saades I/II auhinna külajuttude sarjas.

Annab sisimas järele võru, kui vaatab looma. Rõngas saba — luristab, otsib pakku. Tiltsutab sabaga linalind katusel. —

Hingeunarusse jälle hakkab paistma suhtikene päikest. Kui kaua ikka nutta. Elu käsi on valus. Lepitust tilgub lõpuks nagu vihma pärast pöuda. Iga uus päev sigitab unustust. Värske haav oskab katta end. —

Nii tulebki aegamööda elu memmesse. Mis sellest, et langeb kokku, kui mõtleb ätile. Ärkab jälle. Ei jõua lõpuks nuttagi enam. Venib nagu tigu eluranda. Eks kord saa rahus magada. —

Lõunapaiku randusid kivilaevalt mehed, neli nässakat hülgekütti. —

— Oh, egas meil polnudki häda. Oli magedat vett ja süüa. Laev istus kõvasti kivide vahel, — pahvatas avameelselt mehejäss. — Me muidu nii... —

Õhtuks ei leitud uppunuid. Ei nii ruttu meri anna välja. Pääle üheksandat päeva — siis alles tõusevad põhjast pääle. Laine uhub laguneva korjuse äärde. Aga kuhu? —

Enne loovib ja sikutab põhja mööda; kare kivi hõõrub narmaskesta näo ja käed. Ei enam tunne valu. —

Palu päält mesilane lendas õhtule. Juba kumendas jälle. Varesed vaikides kõrgelt lendasid tagasi metsa. —

Täna on pühapäev. Päike piilus aknast tuppa, kui memm puged vaikides voodisse. Nii tühi tundus kõrval. Nagu leseks jäänud ronk — tõmbab kerra kuuselatva, et ärgata hommikul. —

— Kes nüüd hõõrub selga ja käsivart. Ei tahakski ärgata enam. — Uni nagu siidirätt vajub silmile; lokitab südamele nagu loksuja kana. On hinges jälle südasuvi. —

Aianurka mutt tuli songima värsket mulda. — Naeratas päike, kui puged vette. Kõik kumas nõrguvas punas, laulis jumalagajattu lahkumiseks. Puude ladvus nagu sügisveri juba. —

Raugelt kohas meri. —

Muljeid keskkoolidevaheliselt kirjanduse võistluselt.

Kirjandusvõistlusi õppivale noorsoole on seni korraldand peamiselt Haridusministeerium. Selliste algatuste tähtsus õppivale noorsoole peitub võistlusprintsibi esiletõstmises vaimsel alal. Seda taotles ka ÜENÜ Keskkooli juhatus, kuulutades välja möödunud sügisel kirjandusvõistlused keskkooli kahe viimase klassi õpilasile. Kuna ÜENÜ-l puudub selline lihe kontakt keskkoolidega nagu Haridusministeeriumil, siis käesolevad võistlused leidsid vajaliku kõlapinna vaid Tallinnas ja Tartus; rahuldavalt olid veel esitet Narva, Viljandi, Võru ja Valga keskkoolid. Võistlustöid saadeti üldse 39.

Kui võistlused lugeda kordaläinuks, siis peamiselt kvaliteedilt, kuna nõrkade tööde protsent oli kaugelt väiksem kui teistel suuremail kirjandusvõistlusil, kus mõnegi kirjanduslik tase ei ulatu tavalise kirja kirjutamise oskuseni.

Üldmulje käesoleva võistluse töödest on kõigiti hea. Esitet tööd on nägusa välimusega ja paljud maitsekalt illustreeritud, mis näitab, et noored on võtnud oma tööd armastusega ja rakendand tõhe kõik, et saada paremaid tulemusi.

Keeleliselt annavad tööd tunnustust emakeele õpetamise kõrgest tasemest meie keskkoolis. Kaks osavõtjat (inspireerituna nähtavasti Aino Kalda ajaloolikest jutustusist) on valind oma teoste väljendusovrmiks 17. sajandi keele ja stiili ja võrdlemisi õnnestunud, eriti tuleks mainida O. Rooserit, kelle teoses „Issanda aastal” on vaid üksikuid kõrvalekaldumisi üldisest stiilist ja sageli ilmnevaid kordumusi.

Positiivselt mõjub veel teostes valitsev optimistlik põhitoon, olgugi et osavõtjate aastais on meeleolu võnkumised eriti tugevad, ja käesoleva aja erakordseist raskusist näivad noored olevat teadlikud. Silmatorikav on see nähe meeleoludes, kui kõrvutada käesoleva võistluse töid ÜENÜ eelmise kirjandusvõistluse omadega, kus valitsevaks põhitooniks oli pessimism. Nähtavasti peab paika asjaolu, et just rasked ajad suggereerivad inimestele võitlustahet ja kainet suhtumist oludesse.

Võistlustöid ise jagunevad vastavalt välja kuulutat teemadele kahte pealiiki: 1) tüü-

pilist minu kodukoha loodusest, ümbrusest ja inimesist, 2) Vaba teema.

Võttes arutlusele esimesesse liiki kuuluvad tööd, saame sootuks teise mulje kui tavalisest avalikust arvamusest, kus kurdetakse armastuse puudumist maa ja sünnikoha vastu, mis sunnib inimesi valguma maalt linnadesse.

Noored autorid, pea eranditult, armastavad oma kodu. „Väänojas” kujutatakse idüllilist maanurka, mille elanikud on niivõrd kiindund oma kodukohta, et neid üldse ei huvita asjad, mis sünnivad väljaspool. Neil on raske leida jutuainetki inimesiga, kes satuvad sinna välisilmast. Vana merimees, Siripiti Tõniski, kes vallutat matkamiskirest reisind läbi kõik maailma, pöördub tagasi Väänojale, aetuna kojuigatsusest, ja leiab, et selliseid tugevaid ja sitkeid hõbepaju juuri kui siin, pole kuski maailmas; et ei saa neid võrrelda lõunamaa pärlitega, mida Tõnis jätnud üksikõikselt leinama lõunamaa päikese kätte.

Armastus kodukoha vastu tundub mõnes teoses isegi liialt idealiseerituna. Nii jutustus „Kodu” 5-aastase poisikese armastus oma sünnikoha vastu ja traagiline surm kolimisel teise kohta, tundub lapsepsühholoogia seisukohast väljudes liialdatuna. Lahkumisvalust on imbund läbi ka „Suveöö Arusaarel”, samuti heliseb igatsus oma kodu vastu teistes töödes, kus lapsed vanemate süü läbi on pidand siirduma võõraste juurde. Ei puudu samuti ärakadund-poja motiiv. Jutustus „Kojutulek” pettub kuulsuse ja õnne otsimisest laias maailmas ja pöördub tagasi isatallu, kus leiab sookuivatuses enesele uue ja tõsisema elutöö varemkaavatsetud romaankirjutamise asemele.

Peaaegu ainukese dissonantsina tundub jutustus „Argipäev”, kus uhke ja isekas saareprika keskkooli lõpetades ei suuda enam kohaneda oma endise ümbruse ja inimestega. ent seal näib peapõhjuseks olevat tegelase iseloom, milles on ühiseid jooni „Andeka parasiidi” ja „Tuulearmukese” peategelastega.

Xomistuskiviks noorte autorite võimetele on osutund „Kuldalale” sarnanevad teosed. Neis kujutatakse mõne mahajäänd kolka uuestisündi ja edenemist üksiku peategelase ergutusel, en psühholoogiliselt ebausutavad ja võib

neis hinnata vaid autorite positiivset tungi elu paremaks ja sükkamaks muuta.

Vabateemadest on eelistatum rannaelu ja selle elanikkude kujutamine. Tervelt üheksa autorit käsitlevad seda oma teostes. Viimast tuleb nähtavasti seletada sellega, et rannaelus on tugevasti omapäraseid jooni ja romantikat. Rannaelu kujutavatest teostest tõstis žürii esile pärast kestvamaid kaalutlusi Adrian Kalda „Tükk rannaelu“, milles väljendub võrdlemisi väljaarenend kirjanduslik tase, kiitvalt tuleb mainida samuti Joosep Valteri „Kotermanni“.

Kuna enamused töid kannavad lihtsat kirjel-davat iseloomu, on mõned osavõtjaist julgend asuda ka tõsisemate, üldnimikkude probleemide lahendamisele, nii ilukirjanduslikus kui artiklivormis. Ella Pehme oma jutustus „Elka ja õigus“ on asund A. H. Tammsaare ja Mait Metsanurga radadele ja ei või öelda, et just ebaõnnestunult. Vähem õnne on olnud naisautoril Tartust, kes käsitleb Jumala probleemi, ent sellepärast ei maksa tal veel kurvastada, sest maadluses Jumalaga on inimene ikka alla jäänd. Helmut Bötker on pisut kavalam. Tema laseb oma teose „Jumalavallatu“ peategelasel samuti heidelda Jumalaga, ent viimase allajäädes hoiab ise kõrvale, komistudes siiski keele ja stiili karidele. Artikleist, Töö ja rahu — Sõda kultuuri levitajana ja hävitajana — Teater ja kino — Propaganda kui võitlus- ja võimainstrument, kaks esimest on vähem õnnestund, kuna neis tugevasti lonkab loogika ja mõtete omapära, kaks viimast aga on märksa paremad, ent nad ei küüni siiski nõuetava tasemeni.

Teaduslikest töist paremaks tuleb lugeda „Aravu ja Rihtmetsa“, milles kahe küla kirjeldus on viidud läbi fotograafilise täpsusega. kasutades topograafilisi, etnograafilisi, botaa-

nilisi ja statistilisi andmeid viimse võimaluseni.

Probleemest on leidnud käsitlemist veel töötuse probleem kahelt osavõtjalt. Naisautor Narvast on leidnud oma teosele optimistliku lahenduse, kuna laseb oma tegelasel tööd ja leiba leida maale minnes. Meesautor Tallinnast laseb oma tegelasel surra nälja ja liigjõuetuse tagajärjel. Mõlemais töis tundub liialdust. Esimest autorit on tiivustand nähtavasti nooruse optimism, teist August Jakobsoni sotsiaalseid probleeme käsitlevad teosed. Armastusprobleem on leidnud käsitlemist samuti kahelt osavõtjalt. (Ella Pehme „Illusioonis“ ja J. Valteri „Kotermannis“ on see surutud rohkem tagaplaanile teiste tähtsamate küsimuste kõrval.) Leo Mõrusoo kujutab armastuse esimesi puhanguid sümpaatse diskreetsuse ja noorusliku sentimentaalsusega. Tema lemmiktüübiks on üksiklane, kes siirdub suvel metsadesse, ent ühtlasi õnnepagulane, kes eelistab armsamast eemalejäämist. Ilmar Potkuri „Õppurite armastus“ areneb linnamiljööös, käsipallivõistluste, koduste olengute ja kiivuseilide saatemuusikaga. Siin on erootilised motiivid juba tugevasti alla rõhutat ent peavad siiski alistuma hingelistele.

Enamused tööstest on tõsise ilmega, huumori puhanguid leidub vaid mõnes teoses. Paremaid sel alal on A. Romuluse „Jõulud Teematsil“ ja Sulo Kaarti „Viimne teadlane“.

Lõppkokkuvõttes peab tähendama, et võistlustööde kirjanduslik tase on võrdlemisi ühtlane ja on vaid üksikuid punkte ühe või teise osavõtja kasuks. Rõõmustav on samuti asjaolu, et noored autorid on suutnud säilitada enamuses omapära, silmapaistvaid jäljendusi või laene tuntud kirjanikelt žürii ei märkind.

V. V.

Omandage ÜENÜ rahalise
loterii pilet!

ÜENÜ OSAKONDADELE UUED
SUURED SOODUSTUSED!

ECCA PEHME:

ELKA JA ÕIGUS.

(ÜENÜ korraldet keskkoolidevahelisel kirjandite võistlusel 2. auhinnaga kroonitud.)

Motto: Er-rare humanum est.

Oli talvine õhupoolik, vaikne ja hämar. Tinane hall lasus alevi kohal. Ajuti lõõtsus tuulehoog, tuisates lumekübemeid madalalt katusest ja vilistades

lagunenud vihmatorudes.

Vaikselt poetus valla alevi algkooli suur pruun uks ja ettevaatlikult lipsas tänavale väike tüdruk, käes raske koolimapp, mille narmendavad nurgad nurisesid vanaduse vaevast ja tunnistasid tüsedat tööd. Tüdruk kulunud ja kitsaks jäänud talvemantlis ja punases koetud mütsis tõmbas hõlmad koomale ja hakkas pooljookstes kodu poole liikuma. Tõttas nii, et ei märganudki risti üle raja lamavat roigast, komistas ja langes ninali lumme. Viivitades ajas end uuesti sirgu ja tasa sajatas enese ette.

— Jälle komistasin parema jalaga. Ega see hääd tähenda. Õnnetust toob ha-ha-haa!

Naeris vaikselt ja pühkis kindaga rinnaesist lund.

— Ha-ha-haa, Elka, õnnetust tuleb veel. Vanaätil on õigus — kui tuleb seda, siis uksest ja aknast korraga! Ja on's sihukesel plikapõnnil üldse õnne? Ikka õnnetust, ikka häda — ha-ha-haa.

Kuid naer suri huultel. Rutuga tõmbas kätte lumise kinda ja uuesti hakkas jooksuma. Ega ta elanudki kaugel — säälsamas üle turuplatsi, majas, mille ees seisis suur elektripost sinise lambiga ja mille ülemise korra aknale oli kleebitud leht ajast läinud moelehest.

Värvaval seisatas veel kord. Tampis ja lad lumest puhtaks ja sulges mantli ülemise nööbi, sest teadis, kuidas tõreles ema, kui mõni nööp oli lahti unustatud.

Vaatas veel kord tänavaille. Polnud mingit kahtlust — vabrik oli juba lõpetanud töö ja töölised kodus. Vana Laikmaagi oli siis kodus. Kindlasti oli. Ja sel juhul polnud just lõbus ronida mööda järsku treppi ülesse teisele korrale, kust oli oodata peapesu. Ah ei, lõbus polnud see sugugi. Aga minema pidi!

Otsustavalt pöördus tüdruk ja avas koja-ukse. Arg ta ju polnud. Ei, Elka Laikmaa polnud arg! Aga siiski, kui ta täna üles ronis mööda kottipimedat, järsku ja nagisevat treppi, puges raasuke õudust ta väikesesse südamesse.

Kas polnud sääl all kojanurgas ebamäärane tume kogu, kas ei liigutanud end miski laes ta pää kohal, kas ei sosistanud keegi trepi ülemisel astmel!

Ei — midagi polnud. Varjud vaid liikusid, sest välisuks oli jäänud praokile ja tuul oli see, mis sosistas...

Vaikides avas ukse. Seisis hämaras köögis. Ähmase akna all väikesel laual silmas toidunõusid ja teispool lauda isa kollakaid vurre, mis isegi sellises videvikus olid läikivalt kollased. Nagu hülgel! — mõtles Elka. Aga kas hülgel on kollased vurrud?

Ta ei juurelnud selle man. Rahulikult viskas raamatukoti toolile siinpool lauda ja riputas siis ukse kõrvale varna oma kerge, õhukese palitu. Mütsigi sai kuidagi nagile ja tahtis siis kaduda tuppa.

— Elka, kus sa olid nii kaua?

Nii. Seda küsimust Elka just ootaski. Teadis, et see paratamatult tuleb, et pole pääsu selle eest. Teadis sedagi, mis nüüd järgneb. Seepärast alistus. Ei läinudki tuppa, vaid jäi uksele seisma.

— Koolis olin.

Isa ei vastanud. Istus ettepoole kaldu laua taga ja pikkamööda, ettevaatlikult tõstis supilusika suu juurde. Hämaruses näis nagu tuhkhallina, kollased salgus juuksed langevad otsale nagu vanunud villane lõng, kergelt ja kobedalt ja poolik valgustus laskis neid paista rohelisena. Vurrud aga olid suured ja hiilgavad, näisid punakaina nagu roos-

te. Miks nad nii hiilgavad? mõtles tüdruk. Ah, nüüd ta teadis — isa kastis nad ju supiseks kui tõstis lusika suu juurde. Kindlasti seepärast nad hiilgasidki.

Hetkeks valitses vaikus, imeline rusuv ja ähvardav vaikus. Kostis vaid luristavaid ja matsutavaid hääli isa suust ja all kojaukse heledat kääksumist. Toas aga oli vaikne.

Imekiirelt jooksid mõtted tüdruku peas. Kus oli ema? Kus olid väikesed õed-vennad, kus oli Iba, ta suur õde? Linavabrikuski ju oli lõppenud töö ja Iba pidi olema kodus. Aga kus nad olid siis kõik, et ei teinud vähematki häält? Ja miks oli isa täna nii pikaldane ja vaikne? Ei küsinudki enam midagi. Sõi ja vaikis. Ootas ta, et Elka ise hakkaks kõnelema? Oodaku! Elka ei kõnele. Seisab sääl kõõgi ja toa vahelisel uksele ja ei kõnele!

Süüa tahaks! Ah, suu läheb juba päris vesiseks. Miks on ometi kapsasupil nii isuäratav lõhn? Oleks nohugi veel ja nina kinni, ei tunneks toda lõhna nii teravalt. Mis oleks, kui läheks õige ja istuks siia poole lauda, isale vastu. Võtaks taldreku ja lusika ja hakkaks ka sööma. Nagu-nii on temagi ju hommikuse kohviga nagu isagi. Mis oleks kui õige läheks...

Korruga märkab hämmastusega, et on jäänud hoopis hämaraks ja vaikseks. Kuuleb selgesti, kuidas kõrvaltoas tiksus kell, aeglaselt ja rütmiliselt. Nii imekõvasti kostab tiksumine nagu taoks keegi vasaraga hõbedat. Ja siis kuuleb ta ühetoonilist hingamist. Magavad! mõtleb ta. Tähendab — magavad kõik, peavad videvikku. Tema aga seisab siin, üksinda vihase isaga, kes varsti lõpetab söömise ja asub siis oma harilikule toimingule, mida tingib Elka hiline koju-tulek. Ja, nahatäis on soolas. Seda see vaikus tähendabki.

Näeb alles nüüd, et isa ei söö enam. Käsi on jäänud kuidagi ripakili lauaservale ja lusikas lauale. Pea aga vajunud rinnale. On vist hoopis unustanud väikese Elka ega ootagi talt enam mingit seletust.

— On's see kellegi kord! Nii hilja ei tule ju ükski koolilaps koju. Mis sa tegid koolis? Kinni istusid?

Isa kõnelema hakates Elka võpatab. Kuid otsekohe kogub end ja hinge poeb määratu jonn. Nii siis ometi küsiti!

— Kinni istusin, jah! Istusin kinni! Kegelmanni piiga jättis mu kinni. Pani klassi

istuma ja käskis viis lehekülje saksa keelt kirjutada. Pärast lubas tulla ja läbi vaadata ja siis koju lasta. Ma siis istusin ja kirjutasin ühe lehekülje rohkemgi, aga ei Keegli Maalit polnud näha ühti. Hakkas kangesti igav ja siis joonistasin ajaviiteks Maali tahvile — juuksekrüunist kingakontsani. Oi, hästi tuli välja, oleksid pidanud nägema, kui eht see tuli!

Ja tüdruk naerab enese ette. On sootuks unustanud, et pihub omi pahategusid.

— Isa, oled sa näinud kunagi, kui oivaline nõpsnina on Keegli Maalil ja millised suured luunõelad juukstes ja kräsutatud lokid kõrva ääres. Seeliku alt paistab alati paar aluskuue veert ja kingakontsad on viltu — üks sisse, — teine väljapoole. Hi-hi-hii — just nii ma ta joonistasingi. Oi, nalja saab, kui ta selle hommikul leiab! Või veel täna õhtulgi!

Elka on juba hoogu sattunud. Jutustaks edasi samas toonis, sest lugu iseenesest valmistab talle pöörast nalja, aga ühest pilgust isale piisab, et muutuda tõsisemaks. Sest isa istub endiselt mornilt, näol sügavad murekortsud, krobelised käed risti laual. Ta ei ütle midagi. Vaatab aknast turuplatsile, kus süütub elekter ja kõnnib mõningaid inimesi. Vahtevahel ägiseb natuke ja pobiseb enese ette, mis kostab nagu — mõh, mõh. Elka söandab paar sammu ligemalegi astuda.

— Kulla isa, ära nüüd ole pahane. Vaat', ma oleks vast veelgi hiljem koju saanud, sest preili Kegelmann ei tulnud — ma, ma siis jooksin ise koju...

Ta ütles „preili“, sest see kõlab veidi peenemalt kui lihtsalt Keegli Maali, nagu toda kuivetanud vanapiigat terve alev nimetab. Oieti on ta sündinud Amalie Kegelmann ja on uhke sellele, et Amalie tähendavat „usin“, mida ta ka tõeliselt püüab olla. Aga lihtrahvas alevis ei mõista seda hinnata ja nii tulebki, et nooblist Amaliest on saanud Keegli Maali.

— Ah, ära jooksid? küsib isa karmilt. Ja ometi tundub Elkale, et isa mõtleb koguni millestki muust.

— Siis saad ju homme jälle paar tundi rohkem koolipinki nühhkida. Aga mida sa's täna tegid?

— Mida ma's tegin? Mitte midagi ei teinud.

— Räägi!

Vihaselt põrutab isa lauale ja Elkal, kes vahapääl üsna leppinud, tõuseb palav tusk otsaette ja vimm südamesse. Karjuda ta-

haks, et talle tehakse verist ülekohtu, temale, väikesele Elka Laikmaale. On's ta teeninud sellist käitumist? Ei — ta ju pole vähemutki kurja teinud, ainult vallatlenud on ja ennast kaitsnud. Aga hää küll, isa tahab kuulda. Kauluu siis!

— Hommikul viskasin lumepalliga naabri Jaani. Jaan aga kummardus ja lumepall lendas ees kõndivale Keegli Maalile kuklasse. Hiljem, suurel vaheajal vaatasin aknast välja ja nägin õuel kohtuniku Lordi lonkivat. Isa, tead sa, Lord on tark koer. Oskab küsida ja naerda nii, et hambad paljastuvad kõrvuni. Ja käppa annab ta ja istub... Ma ei saa aru, kuidas saavad inimesed olla nii südametud ja ebaõiged. Lord on just alati naljas. Sää! ta luusis me kooliõuel tänagi ja vingus. Mu kõrval seisis pagari Valli, tead, see suur, paks tüdruk, kelle juuksed lõhnavad või järele ja kelle kütnealused on alati tainased. No ja, Valli seisis seal ja sõi ilusat, magusat kollast rosinaga saia. Sõi ja naeris. Oi, kuidas ma vihastasin! Võtsin saia ta käest ja viskasin Lordile. Valli hakkas nutma ja kaebas Kegelmännile. Oi, isa, küll oli naljakas, kui suur pagari Valli nuttis. Hulus heledalt nagu linavabriku toru ja nägu läks krimpsu ja punaseks nagu on topeltmoonid vanaäti aias...

Aga, jah, — Keegli Maali tuli siis ja käskis tuua päeviku. Kirjutas sinna märkuse, et ma olevat kombelage ja pahatahtlik tüdruk ja hakkas siis pragama. Ütles, et kui võtan juba teise lapse saia, siis hakkavat varsti varastama nagu meie. Jba linavabrikus...

— Valetab! karjatab vana Laikmaa. — Valetab kurat, naru selline! Mis sa ütlesid talle selle laimu kohta, mida ütlesid?

Elka kahvatab. Näeb, et isa on sattunud marru. Ja, seda viimast poleks pruukinud öelda. Nüüd peab oskama end jälle välja rääkida, sest muidu võib veel minna halvasti. Aga tõde on siinkohal vist parem.

— Ütlesin talle, isa — ütlesingi talle, et ta valetab. Meie Iba ei varasta ja ükski teine meie perekonnas ei varasta! Oh, isa, olin vihane ja maksin kätte. Ütlesin terve klassi kuuldes, et ema palus küsida, millal preili Kegelmänn kavatseb maksta oma võla, mille ta jäi meile mulluse suvekleidi õmbluse eest! Ja selle eest ma istusingi kinni ja kirjutasin kuus lehekülge saksa keelt!

Köögis on pime. Turuplatsilt paistab sinist valgust. Miks on ta sinine, see elektripirn sää! turu kohal ja mitte kollane nagu

teised? mõtleb Elka. Miks on ta küll sinine? Aga isalt ei sõanda küsida, sest see istub kahvatuna ja väsinuna ja jällegi on vist hoopis unustanud tütre, kes seisab nüüd üsna laua ääres ja ükskõikse pilguga riivab supikaussi. Söögiisu on täiesti kadunud ja süda on poole kergem, sest näeb, et täna pole isalt peksu karta. Ja ega ta kartnudki. On nii harjunud sellega, sest väga tihti juhtub tal koolis pahandusi ja sama tihti ootab ees kodune karistus. Sest vana Laikmaa, olgu mis ta on, aga oma lastest tahab ta kasvatada korralikke inimesi, kes ei valeta ega varasta ega ole häbematu suuga ja ulakad. Aga Elka, näe — ei aita siin malk ega noomitus — kriukaid ja koerustükke täis nagu viimane kelm ja samas nii siiras ja aus, nagu seda pole pastorgi kirikukantslis.

Vana Laikmaa istub ja nohiseb omaette. Elka aga ei püsi paigal. Teda segab see vaikus. Miks on ometi nii vaikne?

— Isa, kus ema ja Iba ja väikesed on?

Laikmaa ohkab raskelt. Vaatab siis otsa oma keskmisele tütrele ja veelkord ohkab.

— Magavad, magavad väikeses toas. Ema aga läks Ibaga arsti juurde. Ibal kukkus täna vabrikus üks masinaosa jalale ja vigastas selle. Viidi arsti juurde...

Vaikides läheb tuppa ja süttab põlema piisikese lambi, mille klaasis on juba mitu pragu. Targu, üsna ettevaatlikult asetab klaasi lambile ja naeratab siis: tänagi ta ei purunenud veel, vast saab veel mõni päev selle samaga läbi ajada.

Istub laua äärde ja avab esimese pihku puutuva raamatu. Õppima peaks, sest nii vähemalt ei saaks Keegli Maali talle külge hakata. Too võiks küll öelda, et Laikmaa Elka on ulakas ja kasvatamatu, aga õppetükid ütleb peast mis vurinal. Ega saaks Elka midagi teha. Hihihhi — nii ta seda Maalit piinabki, juba aastaid! Riputab tikudEGA täistorgitud kartulaid ta seelikusappa, määrab klassi sülepea võileiva rasvaga või raputab kateedriile suhkrut. Oo, kuidas saab nalja siis, kui Maali pühib oma kollaseid kondiseid sõrmi pits-taskurätti või pütab asetada oma jalgu nii, et need ei sattuks suhkrule ega jookseks külmavärinad üle selja.

Elkal pole täna raasugi tahtmist õppimiseks. Sepitseb uusi ja hullemaid plaane, mida kavatseb varsti läbi viia. Sest mida tähendab talle see, et saab märkusi üle päeva ja sama sageli peab koolis pääle

tunde istuma. Selle eest teeb aga terve klass seda, mida tema tahab. Terve klass otse kardab ja jumaldab teda ühteagu. Ja selle eest maksab juba kannatada.

Häda aga sellele, kes sattub Laikmaa Elka viha alla! Häda sellele! Pagari Valli, küllap temagi päev tuleb. Kust võtab too tüdrukukolask üldse sellise jultumuse, et sõandab süüa rosinaga saia, kuna väljas tänaval luusib nälgunud koer...

Ibaga juhtus õnnetus. Sellepärast isa oligi nii vaikne ja loid ega nüpeldanudki teda täna. Isa on aga imelik! Võiks ju sellise karistamisviisi sootuks jätta, sest ega too hääd ikka tee. Seda teab Elka ja teab isagi juba ammu. Ja lõbus see toiming ka pole. Oleks veel, et Elka teeks põrgulärmi ja karjaks üle alevi. Aga ei sellist lõbu isale ega teistele pole ta veel teinud. Surub hambad risti ja kannatab ära. Ei piiksatagi mitte! Selline on ta, ja — selline on Elka. Ega's ta muidu Laikmaa tütar ole! Seegi ei piikсата, kui tal on valus. Nagu tänagi. Tütrega juhtus õnnetus, isa aga istub vaikselt toas ega tee väljagi. Kui aga vaja oli seista oma au ja õiguse eest, siis kärgatas nii, et kahvatas Elkagi.

Hajameelselt vaatab Elka lambitulle. On raamatu sootuks unustanud.

Kuidas küll oli õelnud vanaaätt sääal metsaserval? — Võitlus õiguse eest on igatühe kohus. Aga kus oli õigus? Kas paksul pagari Vallil oli suurem õigus saiale kui nälginud koeral?

Suured ja rasked küsimused sagivad väikese kahvatu tüdruku peas. Vaatab rohekail silmil lambi punasesse tulle ja mõtleb, mõtleb. Kes avitaks? Lamp? — Ah ei, tema on rumal. Rumal ja vaikiv.

Kuid ta polegi nii rumal, see vaikiv vana lamp, kelle klaaski on pragunenud ta hinge-soojusest. Paljudgi on ta näinud oma pika ea kestel, on kogenud paljuskki ja kindlasti mõistaks natukenegi lohutuda Elkat. Või ütleks talle sedagi, et sihuke väike tüdruk ärgu asjata vaevaku oma pead nii ränga küsimusega. Senini pole veel keegi suutnud piiritella, mis on õige, mis ebaõige ja kus algab eksimus. Sest ka see on eksimus, et tänagi pandi talle see vana, pragunenud klaas. Too ei kannata enam sooja ega tuld, on paratamatult määratud hukkumisele!

Määratud! Milline sügavisuline mõte. Tarvitseb vaid sukelduda selle sõna ürgsesse

mõttesse... Armunule tähendab see sõna elu täis päikesepaist, usklikule kas igavest elu või põrgupiina ja kurjategijale nii mõnigi kord lõpuarve tegemist eluga. Tollele lambiklaasile tähendab ta seekord aga kadu...

Priks... priks... pröks... häälitseb klaas. Elka ei märka. Veel väikene prigin, siis klirin. Ja ongi laual klaasitükke, lamp aga suitseb klaasita.

Pahane on väike tüdruk. Puhub tule lambilt ja kaob uuesti kööki. Lamp aga seisab nukralt. Polnud ju tema süü, et kaotas klaasi. Aga temale oldi pahane. Sellised on inimesed! Ja raskelt ohtes, nii et kibe suitsulõhn täidab toa, vajub vana lamp unelmaisse.

Elka leidis köögi tühjana. Isagi oli vist kuhugile läinud. Ja Elkagi ei püsinud enam toas. Miski nagu meelitas välja tänavale.

Haaras mantli ja mütsi ja juba jooksiski trepist alla. Väraval seisatas ja mõtiskles kuhu nüüd minna. Ilm oli muutunud veel külmemaks kui oli ennist ja taevast löi selgima. Õsel töötas tulla pakast. Sellegipoolest liikus tänavail inimesi, küll üksikult, küll salkadena. Oligi alati nii, et päeval oli alev otsekui välja surnud, õhtul aga, kui inimesed vabanesid töölt, oli kõikjal elevust. Liiguti jaama poole, sest varsti pidi tulema esimene õhtune rong. Jaama, sinna läks Elkagi.

Teel pidi mööduma pargist. Ja juhtus nii, et pagari Valli seisis väraval, toetudes uhkelt oma vastsele kelgule.

— Hahei, Elka, kas Iba täna ei varastanud, mis?

Kummaliselt tuliseks läksid Elka käed. Oo, nii meeeldi oleks lõõnud seda suurt rumala näoga tüdrukut. Kuid valitses end ja möödus sõnagi lausumata, tehes nagu poleks üldse kuulnudki. Peas aga surises midagi — hääletu, jõuetu viha. Leidis, et oli juba äärmine häbematus öelda selliselt inimese kohta, kellega alles täna juhtunud raske õnnetus. Isegi pahatahtlikemaks laimuks oli see liig ränk.

Jõudis lõpuks jaamaesisele. See oli tulvil inimesi, noori ja vanu. Ja kõikjal kõneldi kõvasti, naljatati ja naerdi. Jaamaesine ongi ju alevi promenad! Püüdes teed leida läbi inimurru, tõukas Elka kogemata kedagi tusedat härrat. Too, tundes tüdruku, ütles kaaslaselale:

— Selliseid lastakse aga vabalt ringi jooksta

— Keda? küsis teine.

— No, see oli ju Laikmaa Iba õde.

Niipalju kuulis Elka, siis tõugati teda edasi. Sattus nüüd kolme tüdruku selja taha, kelles tundis ka linavabriku töölised, Iba kaaslased. Pidi just küsima, kas Iba ja juhtus väga suur õnnetus, kui kuulis järsku, et kõneldigi tema õest. Peenikese, kõrge häälega alustas üks tüdrukuist:

— Nüüd Iba lastakse küll töölt lahti, ega enam peeta!

— Kuidas see's oli, räägi veel kord!

— Näe, tahtis just parajasti üht kangast hõlma alla pista, kui ülevaataja tuli peale. Näe, ehmatas, taganes ja lõi käega vastu tungrauda. See kukkus just, näe, jalale. Kanga...

Siin katkes tüdruku peenikene hää, sest keegi püüdis tast rüsinjal mööda tormata.

See oli Elka. Oli kuulnud küllaldaselt, et mõista. Ja mõistiski. Mõistis nüüd, et Keegli Maalil võis olla õigus ja et Valligi ei valetanud. Oo, nüüd ta mõistis! Isegi isast sai aru.

Nagu hullumeelne jooksis jaamaaisel, tõugates ja jättes sajatama inimesi. Jooksis siiski veel, kui oli juba kaugel jaamast ja leidis end alevi ääretänavail.

Kuhu nüüd? Koju? — Ei, sinna mitte, sest säääl on üksik ja pime ja säääl on isa. — Isa, kellele laim ja inimeste jutud on surmaks. Isa, kes on teinud kõik, et perekonna nimi seisaks puhtana ja ausana.

Ei, Elka ei tahtnud näha isa. Aga kuhu minna? Pidi ta minema preili Kegelmanni juurde ja alandlikult ütleva: Teil oli vististi õigus, austatud preili, andestage, et väitsin vastupidist! Või pidi ta seda koguni saksa keeli ütleva, sest siis Keegli Maali oleks alles rõõmustanud ja lokidki kõrva ääres oleksid häämeelest värisenud.

Oo, ei lähe ta sinnagi. Sest see oleks vast alles alanduse tipp. Ei, ennast alandama ta ei lähe. Ei suudaks seda. On kange ja uhke tüdruk. Ennem sureks, kui läheks roomama.

Läheb edasi, pikkamööda ja lööduna. Korraga teab! Vanaätt on ju veel, vanaätt, kelle juurde võib alati minna!

Ja pöördubki vanaisa poole. See elab paari kilomeetri kaugusel alevist, majakeses metsa veerul. On eemale tõmbunud elust ja inimesist. Elab erakuna, üks, vaid oma mälestuste ja raamatutega. Neid on tal hulganäha ja vanaätt loeb. Loeb nii, et unustab kõik muu oma ümber ja lugedes tõuseb nagu hoopis

teise maailma, ilusamasse ja paremasse. Elanikud alevis arvavad, et vana Siim on hull, aga Elka, ta lapselaps üksi teab, et vanamees on tervema aruga kui terve alev kokku. Oo, vanaisa on hää, on tark ja Elka on ainukene, keda ta ei kihuta minema oma lävelt.

Mida teeb vanaätt praegu? arutleb Elka iseeneses, kui sammub mööda lumist maanteed alevist välja.

Istub vist vanaätt ahju paistel ja loeb. Või istub niisama, mõtleb ja ootab. Ja, kindlasti ootab, sest vanaätt alati aimab Elka tulekut. Küllap ta vist istub ja ootab...

Taevas on selge ja pilvitu. Tuhandeid tilukesti tähti säteandab ülal nagu kalliskive.

Elka on jõudnud vanaäti onnini. Seisatab uksel ja vaatab ülesse. On nii metsikult ilus too taliöö.

Ja korraga meenub laul, mida vanaätt õpetanud. Vana ja tuntud lauluke. Vaatab tüdruk tähti ja tasa sosistab:

Kui päeva kõra aega ei annud palvele, siis astu õhtul õue ja vaata ülesse...

Pisarad vajuvad silmi. Avab ruttu ukse, jookseb läbi esiku ja astub tuppa. Pimedast toast lööb vastu mahedat soojust ja ahjust levib kummalist punast kuma. Ahju suu ees puupakul istub vanaätt, valged juuksed sildana kõrva taga, pigipiip suus.

— Ootasid sind, Elka! ütleb ta sõbralikult ja soojalt. — Vaat', istegi panin sinule, siia mu kõrvale. Tule nüüd latse, tule ja soojenda. Täna öösi hiilib pakane väljas. Tule siia, mul on muinasjuttugi sinule!

Istubki Elka vanaisa kõrvale madalale järile ja kuulatab. Väljas on vaikne. Ja vaikne on toaski. Sõed ahjus pragisevad tasa, tasa ja kuskil ahju taga siristab üksik kilk, kes ei leia veel und.

Vaikne on ja vanaätt jutustab:

— Kord vanasti, ühel maruööl, käis suur tuulehoog läbi taevatelgi ja kustutas kõik tuled. Taevataat oli väga mures, sest ta kotas oli nii pime, et ei näinud isegi leiba suhu pista. Saatis siis Taevataat kolm sulast välja, kes pidid talle tuld otsima.

Läksid need kolm sulast. Üks neist kõndis edasi taeva teil, teine laskus alla maa päale, kolmas aga läks hoopis maakamara alla. Igaüks neist leidiski tuleaseme leekivate punaste sütega, süttas oma lambi ja asus koduteele. Aga just siis, kui üks neist, see kes oli läinud maa alla, tahtis sääält välja tulla

N O O R S O O T Ö Ö M A I L T

Aatevõitluse nimel.

(Vaata E. N. nr. 3 s. a.)

Mõned Tallinna noorsoolasi on sattunud ilma põhjuseta (minu arvates) ärevusse allakirjutanu ja 7 teise noorsoolase poolt algatet ÜENÜ põhikirja muutmise aktsiooni joltosta (Arvi Moor on Tallinna osakonna tegevliige). Meile heidetakse ette ÜENÜ lõhkumist, enda mõjutada laskmist võõrastest doktriinidest, taaraluse toomisest ÜENÜsse, vaenu külvamist maa ja linna noorsoo vahele, et meie püüame ÜENÜ liikumise kaudu esile tõsta oma isikuid, süüdistatakse „seljtaga talitamises, et miks ei olevat põhikirja muutmise aktsiooni alustet keskjuhatusse kaudu, süüdistatakse, et osa allakirjutajaid (Liivak, Sõrmus, Utno) olevat olnud ÜENÜ lip-pudega Gloria Palace's poliitilisel kongressil samal ajal, kui oli Estoonia kontsertsaalis ÜENÜ aktus, mikspärast meie olevat soovitand ainult osakondade juhatusi põhikirja parandamise ettepanekule alla kirjutada ja küsitakse millega hoitakse ära väärnähted, kui Tallinna osakondadelt on nagu teistelt vaid üks esitaja?

Jättes hoopis kõrvale eelmises „Eesti Nooruses“ ilmunud A. Moori kirjutise äreva tooni, õiendan järgmist:

lõi ta lambi vastu maakamarat. See purunes tuhandeks tükiiks ja sulane ei püüdnudki oma teed jatkata. Sest ta oli arg ja kartis Taevataadi viha.

Teine neist, see, kes leidis tule maalt, kuna tal aga vilets mälu oli, kaotas ta õige tee ja eksib praegugi veel maal.

Kolmas aga sai tule ja viis selle õnnelikult koju. Jällegi süütusid kõik taevatuled — kõik, väikesed ja suured ja murepilv Taevataadi otsalt kadus, andes ruumi rõõmule.

Tulukesed aga vilguvad. Nägid neid vist praegugi oma pää kohal, kui tulid. Nägid sa?

— Ja vanaätt, ma nägin!

Elka tunneb tinast raskust liikmeis ja und silmadel. Meelestub vana jutt, et õhtuti käib ringi sõbralik Liivahannus ja iga väikese lapse silma puistab ta nii palju liiva, et vägisi peab need sulgema. Ja nii tulebki uni. Mõtleb läbi une muistendilegi, mida jutustanud vanaätt ja korraga virgub,

1) A. Moor arvab, et sellega toome Taara usu ÜENÜ-sse, et osa üleskutsele allakirjutajaid on taaralased. Mis usku on A. Moor ja kui ta kuulub mingisse usku, kas ta siis pole toonud seda usku enesega kaasa ÜENÜ-sse samuti, nagu meie olevat toonud? Või avaldub taara usu toomine ÜENÜ-sse meie poolt erilisel tugevalt selles, et meie nõuame osakondade õiglasemat esindamist Esinduskogus, kui seda võimaldab praegune põhikirja?

2) Põhikirja muutmise aktsiooni üleskutsele allakirjutajatest kuulub ainult E. Sõrmus poliitilisesse parteisse. Teised allakirjutajad ei ole olnud ega ei ole ühegi poliitilise partei liikmed.

3) ÜENÜ põhikirja § 24. muutmise küsimuse võtsid üles keskjuhatuses nrs. J. Utno ja allakirjutanu. Sama ettepanekut kordasin mina ka viimasel Esinduskogu koosolekul ja tähendasin, et keskjuhatuses hääletati see ettepanek maha.

Kuna meie aga näeme korduvalt Esinduskogus rahulolematust kehtiva korraga, loeme oma kohuseks (ja ka õiguseks) otsida välja-päasu tekkind seisukorrast, mida loeme oht-

— Vanaätt, kuule vanaätt, kes jutustab sinule muistendeid?

— Minule jutustab laulev tuul, kes iga päev siit mööda lendab ja puhkab mu katuseräästas. Mulle jutustavad pisikesed tähed taliöös ja punased sõed lõukas. Mulle jutustab elu ja õõ ja uni...

Hetkeks on jällegi vaikne. Korraga küsib Elka:

— Vanaätt, kuule vanaätt, kas see sulane, kes jäi maa peale, eksib igavesti?

— Ja, latse, ta eksib igavesti!

— Aga vanaätt, kas Taevataat on talle sellepärast väga pahane?

— Ei, latse, Taevataat pole sugugi pahane! Ja Elka naeratab...

On õõ ja väljas ragistab pakane. Taos aga istuvad vanaisa ja lapselaps kumava ahjusuu ees ja mõtlevad kumbki omi mõtteid. Vast mõtlevad nad aga ometi ühest ja samast.

likuks ÜENÜ noorsootöö edule. Meie loodame, et ÜENÜ osakonnad kaalutlevad küsimust rahulikult ja siis avaldavad oma otsuse. Seega ei saa võtta omaks süüdistust ÜENÜ lõhkumises. Kui osa keskjuhatus liikmeid ei ole osanud näha ja tähelepanna rahulolematust kehtiva olukorraga, siis on nemad enese teadmata ja tahtmata ÜENÜ lõhkumise kaasaitajad.

4) Põhikirja paranduse ettepanekud on saadetud kõigile osakondadele, jäid saatmata vaid Tallinna ja Rakvere osakondadele ja seda väga meie kahjatsame.

5) Allakirjutanu ja nrs. J. Utno istusid läinud suvel ÜENÜ aktusel Estoonia kontsertsaalis koos teiste Tallinnast olevate ÜENÜ juhtivate jõududega esimeses reas ja ei ole viibind Gloria Palaces poliitilisel kongressil delegaatidena. Nagu mina kindlastest allikatest tean, ei olnud mainitud päeval Gloria Palaces poliitilisel kongressil ühtegi ÜENÜ lippu.

6) Meie ei ole kunagi ega kusagil õhutand vaenu maa ja linna vahel.

7) ÜENÜ põhikirjas pole ette nähtud, et osak. üldkoosolek peab arutama põhikirja paranduse ettepanekuid. See on jäetud osak. juhatus kompententsi — kuidas osakonna juhatus paremaks peab, kas kanda küsimus üldkoosoleku ette, ehk otsustada ise. Ka keskjuhatus on küsind oma parandusettepanekute kohta osakondade juhatuste seisukohad.

8) Viimastel Esituskogu koosolekutel on arenend kahe Tallinnas asuva osakonna vahel omavahelised sõnelemised, mida pealtkuulama olid sunnitud teised esindajad tundide kaupa ja mis neid väga pahandas. Selleks ei taheta aega viita ja kulusid kanda. See lõhub ÜENÜ-d.

Põhikirja muutmisega loodame seda ära hoida ja usume, et Esituskogude töö kujuneb asjalikumaks.

J. R. Liivak.

*

J. R. Liivak ei ole oma vastuses suutnud jääda asjalikkuse piirsesse ega ole annud vastust minu poolt ülesseat küsimustele esitet järjekorras, millepärast olen sunnit käesolevas küsimuses veelkord võtma sõna:

1) Usulise liikumise ÜENÜ tegevusraamesse toomine on tõestet ÜENÜ Ida-Harju organiseeriva keskuse häälekandja kirjutisega, milleline tsiteerit minu eelmises kirjutises. J. R. Liivaku filosoofia minu usutunnistuse üle

ei muuda siin midagi. Mul pole ka midagi selle vastu, kui isegi kõik noorsoolased on taarausulised. aga nende noorsooline tegevus peab jääma ikkagi ÜENÜ põhikirja raamesse, ja usuline tegevus väljaspoole seda seni, kui põhikiri pole muudet.

2) Poliitilisse parteisse võib ju kuuluda ainult E. Sõrmus. Aga kui noorsoolane Liivak esineb poliitilisel kongressil Aruküla põllumeeste esindajana, nagu see, sündis vanapõllumeeste kongressil läind aasta juunis, pean mina teda samuti poliitikategelaseks. Fakti tõestamiseks tsiteerin „Kaja“ kirjutist. 20. juunil 1933. a. nr. 141:

„Sõna saab Liivak, Aruküla Peningilt Harjumalt, noorukene saadik kongressil. Ta püüab kuidagi leida õigustust ülejooksikuile. See ei meeldi teistele saadikutele ja noormehele hütatakse vahele. Noormees jääb toppama, läheb tulipunaseks, näole tekib nutuilm. Esiridadest hütatakse: „Räägi edasi, poja! Ütle kiiresti ära, mis sul on!“

„Aruküla põllumeeste seisukohad“, püüab noormees edasi seletada, kuid saadikud ei taha teda kuulda. Soovitakse tal minna koju isa juure, kes andku veidi urvaplaastrit. „Ära viida aega, tule ära!“ hütatakse. Naerulagina saatel lahkub noormees kõnetoolilt.“

Kõigi tundemärkide järele on siin vist tegemist ikka ühe ja sellesama J. R. Liivakuga. Kui ta aga siiski keegi teine oli, vabandun eksituse pärast.

3) Nagu J. R. Liivak isegi väidab, oli ÜENÜ Esinduskogus Keskjuhatus seisukoht § 24 muutmise asjus juba J. R. L. enese poolt esitet. Seega pole Keskjuhatus tagasilükkamises süüdi, ja asja oleks tulnud alustada uuesti Keskjuhatus kaudu.

5) Võtan rahuldustundega vastu J. R. Liivaku seletuse, et ÜENÜ lippudega pole osa võet poliitilisist aktusist (Kui küsimus läind suvel võeti üles ja seni polnud vastat — loen ant vastuse autoriteetseks).

8) Kuulub vaid Esinduskogu enese kompententsi, kui kaua ja kuipalju iga kõnelejat lastakse rääkida. Kui eelmised Esinduskogud leidsid võimalikuks omavahelisteks sõnelemisteks kulutada aega, siis nad olid suveräänsed seda tegema ja keegi ei saa siin midagi heita ette.

Põhikirja paranduse ettepanek ei too siin muudatust, kuna selle järele sõnaõigusega võivad võtta osa ikkagi rohkem kui üks esindaja, ja omavahelised sõnelemised (kui neid sõnavõtte võib nii nimetada) võivad tulla ikkagi ette, kui Esinduskogu seda sallib ja lubab.

A. Moor.

KRIITIKAT JA AJALEHTI

Vaimse Kultuuri Päevade mõtteid maalt.

Vaimse kultuuri päevade puhul korraldati maal mitmel pool koosolekuid ja paljud maaelanikud kuulasid linnaspeetavaid raadio kaudu. Ühes kõigi kuulduga tekib mõningaid mõtteid. Nende ridadega tahaksin lühidalt vaadelda maainimese seisukohalt, milliseid meie vaimse kultuuri saavutusi on läind rahva sekka ning seal omistatud. On ju tähtis, et kunstniku looming ei jääks mitte ainult intelligentisi nauditavaks, vaid võidakse kogu rahva poolehoidu. See aga sõltub ühe või teise kunstiharu iseloomust ja ka propagandast.

Vanim ja rahvale kättesaadavam kunst on kirjandus. Muidugi ei suuda kõik kirjanikud leida teed suurtesse rahvahulkadesse, kuid meil on kõikjal tuntud sellised prosaistid, nagu Vilde, Kitzberg, Juh, Liiv, Peterson, Mändmets, Metsanurk, Tammsaare j. p. t. Luule alal on seisund kurvem. Tuntakse küll Koidula't, Haava't, osalt Suitsugi, ent uuem kunstluule on jäänd rahvale võõraks. Seda peetakse liiga raskestimõistetavaks ja kohati ebamoraalsekski. Kuid need süüdistused ei pea paika. Meie luuletase on eriti kõrge, seepärast ootab meid, noorsoolasi, suur ning kohustav tööpõld — meie luuletajate viimine rahva sekka. Häa ettekanne ja selgitavad arutlused aitaksid palju kaasa huvi tõstmiseks rahva seas luuletiste vastu. Kindel on, et inimesed tahavad lugeda. Noorsoolased, juhtigem neid meie luule kaunitesse varaaitadesse!

Järgmise kunstiharuna vaatleksime muusikat, esijoones laulu. Meil on kaunike kogu keni rahvuslikus vaimus loodud laule, mis on läind rahva sekka laulupidude ning linnades ja maal teotsevate laulukooride kaudu. Rahvale on hakanud meeldima meie helikunstnike nagu Mart Saare, Vettiku, Pätsu, Kreegi j. t. laulud. Sellele vaatamata kuuleme seltskonnas, töö juures jne. väga vähe oma kunstnike loodud viise. Millest see johtub? Põhjusi on kaks 1). Sissejuurdund väärmaitsese, mis meeeldi valib mingi lääge võõrapärase viisi. 2). Meie lauluvaras leidub liialt vähe lihtsaid ja lauldavaid laule. Seetõttu on maanoortel palve meie helikunstnikele: looge

meile muude seas ka vähenõudlikke kergeltõpitavaid laule igapäevaseks tarvitamiseks. Muu muusikaline looming, orkestripalad, laulu- ja instrumentaalsoolod jne. pääsevad rahva sekka, eriti maale, palju raskemini. Peateguriks jääb nende tutvustamisel raadio. Siingi on maanooril ja -vanadel jällegi soov: pakutagu raadios rohkem ning korduvalt eesti muusikat. Samuti, noorsoolased, täitkem oma pidude muusikalisi eeskavu peamiselt eesti autorite paladega.

Kõige kurvemas olukorras on kujutav kunst. Meie tunne vahest pisut Adamson'i, Weizenberg'i, Laipman'i, kuid neidki sageli vaid nime poolest. Kujutava kunsti tutvustamiseks on küll mõned ajakirjad, nende seas ka „Eesti Noorus“, toonud reproduktioone, aga sellest on liiga vähe. Tahaksime süstemaatilisi ülevaateid ajakirjades jne. Peaks leitama ka võimalikuks korraldada väikesi kunstinaütusi vähemates keskustes. Säherduste ettevõtete ainelineks läbiviimiseks peaks leitama summe.

Mõne reaga puudutan ka lavakunsti. Selle kunstiharuga teotsetakse maal kaunis laialdaselt, kuid maainimesele on kaunis raskesti kättesaadav tunnustatud lavakunstnike looming. Seda puudust on viimastel aastatel kõrvaldand väga palju Draamastudio teatri ringreisiid. Jääb vaid soovida, et ringreise korraldataks tihedamini ja ka vähemates keskustes; et selliseid ringreise korraldaksid ka teised meie teatrid oma tunnustatumate näitlejate osavõtul. Nii õpiks rahvas tundma oma lavakunstnikke ja nende austajate pere suureneks. Ka tantsutrupid peaksid korraldama aeg-ajalt mõne ringreisi. Kõiki neid vajame ja ootame.

Marta Hallikson.

AJALEHIST

Üliõpilaslehes nr. 2 kirjutab R. Paris meie kultuurilisest orientatsioonist. Kogu maailmas kaalutakse praegu suunaküsimusi ja on selle tagajärjel tekkinud massiliikumisi ja generatsioonide võitlusi. Ergutab neid liikumisi rahvuslik kõlapõhi, Kõrvaltegurina võib mainida üldkultuurilisi küsimusi (Venemaa, Türgi) kui häda ja kriisija nähtusi.

Eesti kultuurilise orientatsiooni hingeelulised alused on samad, mis mujalgi. Ent orientatsiooni ennast kindlal kujul pole. Kooliküsimused, võõrkeele küsimused, välisorientatsioon — ootavad alles lõplikku lahendust. Tuleb püstitada taas nooreestilne hüüdlause, et oma kultuurallikaile läheneksime vahenditult ja vahemeesteta ja kultuurprogrammist eemaldaksime otstarbetud võõrkehad.

ÜLEVAATEID

TALLINNA ÕPPURKONNA TEGEVUSEST (II)

Lisaks eelmises nr. toodule peatume veel mõnede koolide õppurite isetegevuse juures.

Prantsuse Lütseumis on praegu elujõulised kaks ringi: spordi- ja kirjandusring. Eriti esimene on olnud aktiivne. Omatakse tugevat käsipalli-meeskonda, kes on edukas TKSÜ võistlusil. Kirjandusring korraldab igal nädalal omavahelisi referaat- ja vaidlusõhtuid. Väljastetakse ka oma ajakirja „Luume”, mis sisaldab kirjutisi ja ilukirjanduslikke katsetusi õppureilt nii eesti- kui ka prantsusekeelseid. Kirjandusringi poolt on kuulutat välja keskkooli-klasside vahelised novellivõistlused eesti ja prantsuse keeles. Võistluste tähtpäev on apr. kuu lõpul. Ainulaadse üritusena on kooli pedagoogika-nõukogu poolt asutamisel õpilaste kino kooliruumes.

Riigi Kunst-tööstuskooli õpilaskoondis omab muusika-, laulu-, kunsti-, kirjanduse- ja spordiringid. Koondise tegevus on olnud väga agar ja edukas. Teotsevad oma orkester ja laulukoor. Korraldetakse referaatõhtuid, loenguid. Antakse välja õpilastööde albumit (igas semestris üks). Ka korraldetakse omavahelisi tööde näitusi ja võistlusi.

Tallinna Pedagoogiumis teotsevad muusika-, teatri- ja spordiring. Esimene omab võrdlemisi hääd sümfoonia orkestrit, esinedes kontsertidel ja koolipidudel. Teatriring Estoonia näitleja Sergius Lipu juhatusel arendab õpilaste lavakunstilisi harrastusi. Pääle näidendite lavastamise, millega on esinet koolipidudel, käsitellakse ka teoreetilisi küsimusi, jumestamist jne.

Tallinna Kolledži õppurkond pole koondunud mingesse ringidesse. Sellest hoolimata harrastetakse üpris mitmesuguseid alu. Nii kirjandust, muusikat, sporti. Sportlased olevat siiski asundki juba organiseerima spordiringi. Kirjanduslike kalduvusiga õppurid lõovad kaasa väljaspool kooli mitmesuguseis organisatsioonies, kuna muusikainimesed teevad muusikat mitmeis orkestreis.

See, mis öeldud Kolledžist, on paikapidav ka igasuguste kutse- ja täieinduskoolide kohta, kus puuduvad õpilaskoondised ja ringid.

Kuid sellegipärast on neiski kooles üksikuid üpris silmapaistvaid talente, kes teotsevad väljaspool koolipiire.

ÕPPURAJAKIRJA JUUBEL.

Tallinna linna poeglaste kommertsgümnaasiumi ja kaubanduskooli õppurkonna häälkandja „POISTE HÄÄL” pühitses neil päevil oma tähtpäeva. Nimelt ilmus ajakirja 50. number. Ajakiri, mis seisnud oma sünnist saati päälinna õppurajakirjade esirinnas ja paremiku seas, on veel üpris noor — kõigest kolm aastat on ta oletsend. Et nende ridade ülesanne pole anda mingit laiapiirdelist ülevaadet ega kriitikat, peatume mõne sõnaga vaid tolle äsjailmund juubelinumbri man. See on kõigiti õnnestund nii välimuselt kui sisult, olles haruldane mahukuseltki — 58 lhk. Ehkki, nagu mainib ajakiri ise, on tavaliselt avaldet vähe ilukirjandust, omab see numbris kaunist osa. Vabandetakse küll samas, et ajakirjas on leidund „hääd referaadid tindist, paberist ja selliseist asjust naiivsete armuseikluste ja lüürielse šokolaadi asemel”. Sellised praktilised ja asjalikud noored aga peaksid ometi olema suutelised andma tolle halvakspeetava „lüürielse šokolaadi” asemele kirjanduslikku „karbonaadigi”!

Pääle ilukirjanduse, mis juubelinumbriis ei taotlegi vaid mingeid lüüriis-naiivseid momente, sisaldab ajakiri hulk muid kirjutusi, kroonikat, male-, spordi-, keele-, ehtekirjajne. rubriike.

Üldiselt võib numbriga jääda täiesti rahule ja avaldada vaid palju kiitust teht töö eest. Ning ühtlasi loota, et nood „kaubanduslikku eriharidust taotlevad poisid” jätkaksid oma tööd alat suunas sama innu ja armastusega asja vastu kui senini.

Seks tahet ja tarmu!

—kk.

Kirjavastus: E. Ahve, Riisipere. Toimetusel pole midagi Teie kirjutise avaldamise vastu, aga kuna toimetuse ja ka eelmises „E. N-s” ilmunud kirjutis „Aatevõitluse nimel” ei süüdistata taaralasi ÜENÜ lõhkumises ja ka üksikuid noorsoolasi mitte seepärast, et nad taaralased on — langeb ära selle kirjutise avaldamise põhjus. Kinnitame, et taaralast noorsoolast peame lugu samavõrd kui kõigist muudestki tublidest aatevõitluse sõduritest ÜENÜ-s.

Toimetuse.

ÜENÜ ELUST

Koeravere noorte töomailt.

Koeravere ÜENÜ sai jaanuaris nelja aastaseks. Selle aja jooksul on osakond suutnud end ümbruskonnas täielikult maksmata panna. Noorte huviid arvestatakse kui endastmõistetavat. Lahkarvamised on kadunud, noored tunnevad end igal sammul ühise perena. Kui ennem kippus üle jääma palju vaba aega, millega polnud nagu midagi peale hakata, tahab nüüd tihti tulla ajast puudus. et teostada kõike seda, mida läbi viia tahetakse.

Läinud aasta töö on olnud edukas. On korraldatud 3 pidu ja 8 perekondlist õhtut mitmesuguste eeskavadega. Näidendeid õpitud ja mängitud seitse ka väljaspool koduküla. Paljukordselt on esinenud rahvatantsutrapp. Korraldati 2 kergejõust, võistlust, kus ühena ilusana tagajärjena nrs. Alfr. Lillo kõrgushüppes ületas ÜENÜ maa rekordnormi. Ühiselt Mädapea ÜENÜ-ga korraldati ringkonna võistlused Inju lastekodu õilsil, millest võitis osa ka naabrusosakondade võistlejaid.

Ühise väljasõiduna võeti osa ÜENÜ Virumaa noortepäevast Kundas, esinedes seal rahvatantsudega ning mees- ja naisvõimlemisrühmadega, millistest eriti viimased võitsid kõikide poolehoiu.

Kevadel mälestati jüriööd.

Kutsuti ellu maatulundusharu, milline tegeles mitmete mainimisväärsete katsetega nagu heinaseemnete katselappide rajamine heinaliikide tundmaõppimiseks ja aiavilja seemnekasvatuse. Karusmarja jahukaste tõrjumiseks korraldati kahel kevadel pöösaste õritsimist, milline annud häid tulemusi. Läinud kevadel viidi läbi ka viljapuude pritsimine. Haru töötulemuste kokkuvõtteks korraldati sügisel õnnestunud põllumajanduspäev ühes noorte tööde näitusega. Väljapaned said auhindu rahas ja kirjanduses mitmete asutuste ja isikute poolt.

Osakonna koduks on Koeravere 4 kl. algkooli ruum. Pidude korraldamisel takistab ruumide kitsikus. Laupäeva-pühapäeva õhtuil on avatud lugemisaud, kuhu soetatud ajakirju, ajalehti ja seltskondlikke mängu. Korraldati aianäituse ja kangakudumise kursused ning käesoleva aasta alul võeti osa näitekursusist Kadilas.

Teotseb kõneoskuse õpiring, tülles kokku kord nädalas. Vaimse kultuuri päevil esineti nrs. E. Ellori näidendiga: „Ägu tuleb”. Märtsi alul toimus kirjanik Jakob Liivi austusõhtu ta 75. a. sünnipäeva puhul, kus esineti kõnede ja ettekannetega, soolaja koorilauludega, veebruaris valitud uude juhatusse kuuluvad: Oskar Viinberg, Ella Ruuben, Aleks. Leibach, Heinr. Naruse ja Leida Männik. Viimane viibib praegu õpilasena Virumaa Rahvaülikoolis Kundas. Üldse on osakonnal tihe kontakt eeltähendatud õp-

peasutusega, kuna seal ju pooltosinat noorsoolasi end täiendamas käinud.

Uues tegevuskavas on tähtsamaks huvipunktiks ettevalmistus ja osavõtt üleriiklikest võimlemispidustusist Tallinnas. Tehakse eetõid lipu saamiseks. Maatulundusalal korraldatakse hobuserautamise ja taluhoonete värvimise kursused ning katsetatakse jätkata taimekaitse töid ja korraldada mitmesuguseid katseid põllukultuuri aladel.

Üldse püüame ajakohasele mitmekülgsele. —sc.

Sompa ÜENÜ viisaastaku vahetusel.

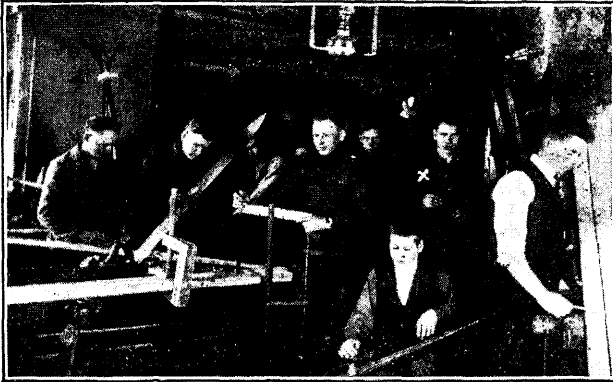
Käesoleva tegevusaastaga Sompa ÜENÜ astus üle esimese poolekümneni läve — julgustetuna ammendat kogemusist ja talle üha enam omaks saand tunnustavsoojast poolehoiust kogu ümbruskonna arengumeeltemailt noorilt. Eriti on kolm viimast aastat tolle tuksleva tulekolde eluikka tähistund ereidaina oma hooga ja palavliku organiseerimis-, kasvatus- ning loometööga. Ja mis seda loometööd ning viljelust on vahetult kannud, neid on samuti kolm: idealism, üksmeel, suur tegevusekstaas, milline ikka ja ikka taas on murdnud pidurdavad sulud. Ka siis kui üksikud vastutustundetud isikud seda nooruse tormi ja tungi õilistava kultuurõhustiku poole püüdnud üüranniseerivalt sumbutada isikliku profiidi lossimäelt pillutatavate kivirahnudega. Noorus on võitnud ja võidab — võidab alatuse ja väikluse. Suureneb uute aatevõitlejate arv ning vanemad tegelasedki märkavad, et noorte püüdeis ja otsinguis on hääd ja kasulikkude kõigile. Näevad, tulevad ning toetavadki omalt poolt. Et see nii, selle tõenduseks Sompa ÜENÜ kultuurinõukogu, kuhu kuulub tosin ümbruskonna lupeetavamaid vanemaid tegelasi. alates keeleteadlase, riigikoguliikme ja rivikapteniga ning lõppedes pedagoogi, põlduri ja raudteelasega.

Viieaastase tegevuse välismomendiks on nägus suvinäitelava, milline ehitet alatiroheliste nõmmemändide keskele oma käte ja tööjõuga.

Käeshetkel Sompa ÜENÜ tegevus on ulatuslikumaid ja mitmekesisemaid. Ent reastagem seda kokkuvõtlikumalt säästmaks ajakirja ruumi.

Intensiivsemalt teotsevad raamatukogu-, näite, esperanto, spordi, kirjandus ja karskusharud. Lavarahva juhiks on end. Narva „Võitleja” silmapaiste-väitlejatar pr. M. Iives, kelle asjatundlikul juhatusel noored on tõusnud tähelepanuväärsele tasemele lavakunstil alal. Trupp on esinend hää eduga ka väljaspool koduküla. Kehakultuuriharurastajaile on hangit kaks spordivälja, pea kõik mänguvahendid ning praegu tehakse kibedasti ettevalmistustõid osa võtmaks üleriiklikest spordipidustusist Tallinnas. Kirjandusharu on agarasti levitand „Eesti Noorust” ja „Kevadikku”, üksikud viljelevad ka kirjanduspõllul.

Suurimaks ürituseks on 100000 sendiline loterii, mille puhaskasu määratud oma kodu

ÜENÜ Somp noored suuskade valmistamisel.

soetamiseks. Loterii viiakse läbi äärmiselt väikeste kuludega. Võidud soetatakse ise. Esivõidu (4 lambiline raadioaparat) kinkis innustanumaid noortesõpru — Kärkna jamaaülem Th. Mölder. Kallihinnalise saarepuust söögitoa mööbli teevad liikmed ise Jõhvi soliidsemas puutöökojas omaniku R. Lepiku juhatusel. Ülikonnariide villad korjatakse ümbruskonna talundeist ning kootakse kaleviks osakonna naiskangurite poolt kohapeal. Püesamad esemed saadakse annetuseina kauplusist.

Kooskäämiskohaks on liikmeskonnal praegu kasutada kohalikult algkoolilt saadud tühi klassiruum. Sääal asub ka raamatukogu, lugemislaud ning sisemängu vahendid. Ent hoolimata tegevus on kandund mujalegi. Nii teotseb esperantoharu raudteejaamas, sekretariaat aga järjekindlalt A. Larsperki noortesõbralikus talus, kuna näidendeid õpitakse vallamajas.

Lõpetan. Kui küsite, milline oleks mu südamesoov poolekümnenäi vahetusel, siis ütleksin avameeli: endiselt üksmeelt, üksksteise mõistmist, leplikkust ja tööarmastust liikmesperes! Ning ütleksin veel: keda olen riivand sõna või teoga — andestagu. Ühel mcelel ja julgesti minna vastu tulevikuras-kusile.

Parimaid õnnitlusi kogu noorrahvale, raudsetahtelisele töömehcle A. Mäikopile, „Eesti Noorusele“, Jõhvi vallavalitsusele, ÜENÜ Viirumaa Keskkorraldusele ja kõigile, kes meie ülesehi avasse tööhe on suhtund soojalt!

Hugo Kelmentsov.

Käru noored on aktiivsed.

Hilju peetud Käru ÜENÜ aastakoosolekul selgus, et läinud aastal noorsoolaste töö ja tegevus olund intensiivsem ja viljakam eelmisist. On korraldatud 7 pidu (üks kehvemate õpilaste toetuseks), üks kangakudumisekursus ja neljad kergejõustikuvõistlused. On korraldatud kaks noortepäeva ning võetud osa naabrusosakondade võistlusist viiel korral.

On hangitud spordiesemeid, täiendatud näi-

telava sisseseadet, hoolitsetud raamatukogu eest.

Osakonna näiteharu ja rahvatantsurühma hoogsal tööil on osakonna peod muutunud lupepetuiks. On märgata ka liikmete juurevoolu isegi naabrusküladest.

1934. a. otsustati olla liikmeks: E. Haridusliidus, E. Sp. Keskliidus, Ekraveliidus, E. Talispordiliidus ja Salla seltside liidus.

Otsustati elavalt võtta osa Tallinna võimlemismängudest ning korraldada kolmas kohalik spordi- ja noortepäev suurejooneliselt.

Kavatsetakse teotseda erilise hooga. Ongi juba korraldatud viis pidu, neist üks kohaliku tuletõrje hääks ja üks kehvemate õpilaste toetuseks. On näha, et Käru noorsoolased ei mõtle üksi endale, vaid ka ümbruskonna vajadusile.

Hiljuti korraldatud näitemüük andis Kr. 80.— ülejääki.

Äsja pidas juhatus oma 200. koosoleku. Muide ilmvs sajanda koosoleku puhul pikem kirjeldus ühes 1931. a. ilmunud „E. Nooruses“.

E. R.

ÜENÜ Kaiu osakonnast.

Avasime tegevus-hooaja 1. jaanuaril peoõhtuga vallamaja ruumes. Ette kantü „Kui põhjakaru ärkab“. Järgnes osakonna üldkoosolek, samal õhtul korraldatud ühise meeleoluka koosviibimisega teelaus. Veebruari alul kutsuti ellu maatulundusharu, mille hingeks on Keila põllutöökooli lõpetanud nrs. Elmar Kontavet. Haru töökava on väga rikkalik referaatõhtute, töödevõistluste, juurja seemneviljade kasvatamise, põllumajanduspäevade ja muuga. Seni on korraldatud juba kolm referaatõhtut, kus esinesid kohapealsed noored ise. Referaatidele järgnevad omakultuur-rahvatantsu haru korraldatud rahvatantsud ja hüvimängud.

Vaimse kult. päevadel korraldati kontsertaktus, kus kõneles hra Põldmäe

ÜENÜ Kaiu osakonna võimlemiskursusist osavõtjad. Ristiga keskel prl. S. Kanter.

Tartust. Esinesid peale osakonna segakoori ka õpilased.

Kirjandusharu väljaandel jatkas „Noorte Püüded” ilmumist. Nr. 2 ilmub nelipüniks. 2. aprillil toimus kirjandusharu raamatuloterii loosimine, millele järgnes kevadpidu B. Kangermanni uusima komöödiaga „Rõõm ei millestki”.

Sportiharu korraldusel toimus 4.—8. aprillil mees- ja naisnoorile võimlemiskursus instr. prl. S. Kanteri juhatusel. Osavõtjaid oli 35, kes kõik tahavad esineda ka Tallinnas. Tööd jatkavad koha peal nrs-lased J. Ruudi ja A. Linder. Energilisele kursuse juhatajale südamlük tänu töö eest.
E V.

ÜENÜ Tallinna osakonna

Üldkoosolek toimus 15. aprillil ligi 100 liikme osavõtul üllatav-üksmeelselt ja soojalt 15. a. juubeli tähe all. Aruannetest selgus, et on teotsetud nii Tallinna kui ka ÜENÜ üldistes huvides. Eriti aktiivsed on olnud osakonna noorsportlased, kellede nooremaid liikmeid A. Kuuse saavutanud üldeuroopliku kuulsuse. Osakonna sportlastist on kümme 30 juhul käinud maaosakondades spordikohtunikuna ja võistluste juhina. Ka kirjandusklubi on arendand üleriiklikku tegevust. On korraldatud rida õhtuid, mis raadioteel antud edasi. Klubi ümber on koondund ka kirjandushuvilisi õpilasi kõigist Tallinna (ja ka provintsi) keskkoolidest. On esinetud Arukülas, Rakveres, Haljalas, Virumaa Rahvaulikoolis ja mujal. Rahvatantsurühm valmistab end suviseks esinemiseks Stockholmis. Üldise tunnustuse on saand üle sajaliikmelise laulukoori esinemised helilooja E. Aava juhatusel. Hooslast tegevuses on olnud ka osakonna skaut- ja gaidrühmad. Mainida võib ka esperanto, soome ja rootsi keele õpiringe. Liikmete üldarv on 600 ümber. Juubeliaktus toimub 9. mail Kaubandus-Tööstuskoja aulaks, kus tahetakse anda igal ajal parimat, mis osakonnal anda on. Võimlemismängudele loodetakse tuua 300 võimlejat. „E. Nooruse” mai number ilmub osakonna erinumbrina vist 48 leheküljelisena osakonna enda kulul.

Peale üksmeelset tagasivalitud seniste juhatusliikmete valiti uude juhatusse veel praegune majand. minister K. Selter, Maapanga direktor J. Johanson ja Haridusministeeriumi majandusülem Viilup.

A. M.

Lühiteateid ÜENÜ-st ja mujalt.

Riisipere noored otsustasid sisseseada liikmetealbumi, kuhu iga liige kingib oma foto ja ühtlasi kirjutab väikese eluloo. Samuti seatakse sisse ka tegevusalbum, kuhu paigutatakse fotod ja kirjeldused tegevusest.

„Eesti Nooruse” erinumbriga tahavad anda välja 20. maiks ÜENÜ Valga osakonna noored. Nimetatud ajal korraldab ÜENÜ Valga osakond oma 10. aastapäeva puhul suuremad pidustused, millest võtavad osa kogu Valgamaa ja L.-Eesti noored.

ÜENÜ Aluvere-Arkna osakonna kõneoskuse ring korraldas 22. aprillil küla vaimse päeva. Kavas kolm kõnet ja kõnevõistlused teemil „Külaelu korraldamine”. Päev õnnestus hästi.

ÜENÜ Keskkohatuse poolt väljapandud rändauhinna „Eesti Nooruse” parimale levitajale võitis ÜENÜ Jõhvi osakond, kes ajakirjale Jõhvist hankinud 25 tellimist.

Saaremaa maanoorte ringide tegevlaste selleaastane täienduskursus peeti 22. ja 23. aprillil. Kõljala põllutöökooli ruumes. Osavõtjaid oli arvukalt. Käsitati koduümbruse kaunistamise, metsapäevade jt. praktilisi küsimusi ning arutati ka ilmavaatelisti probleeme.

Uusi ÜENÜ osakondi.

268. ÜENÜ Põlgaste-Lahe osakond asutati 11. veebruaril, põlgaste asunduses Võrumaal. Aadr. Lahe postk. Võru.
269. ÜENÜ Hirvli osakond asutati 11. veebruaril Hirvli koolimajas Harjumaal. Aadress: Kahala ag. Harjumaal.
270. ÜENÜ Männiku osakond, asutatud 11. veebruaril Männiku külas Märjamaa lähedal, Läänemaal. Aadress: Sipa ag.
271. ÜENÜ Ravila osakond kutsuti ellu 18. veebr. Harjumaal Ravila vallas Maanteeäärse külas. Aadress: Ravila. Osakonna lähemas naabruses töötab Harjumaal rahvaulikool.
272. ÜENÜ Visusti osakond asutati Järvamaal Väinjärve vallas samanimelises külas 25. veebr. Aadress: Visusti, Koeru.
273. ÜENÜ Saku osakond asutati 13. märtsil Saku asunduses, Saku majap. kooli ruumes. Aadr. Saku.
274. ÜENÜ Kohtla-Järve osakond asutati 16. märtsil K. Järve koolimajas. Asutajana ja esimehena toimib Aksel Krimm. Aadr. Kohtla-Järve kontor.
275. ÜENÜ Vana-Kuuste osakond asutatud 18. märtsil Tartumaal, Sipe algkoolis. Aadr. Vana-Kuuste ag.
276. ÜENÜ Jäärja-Veelikse osakond asutati 29. märtsil Pärnumaal, Läti piiri ääres. Aadr. Jäärja-Mõrdlane. Pärnumaal.
277. ÜENÜ Voose osakond asutati 8. aprillil, Ravila vallas Voose koolimajas Harjumaal. Aadress: Alavere p. ag.

Vast. ja tegev toimetaja Aug. Meikop. Väljaandja: Ülemaalse Eesti Noorsoo Ühenduse Keskuhu tus Toimetushäkkmed: J. Jaik, A. Moor, E. Riismann. Toimetuse ja talituse aadress: Tallinn, Lossi pl. 4, Trükikoda „Estotrük”, Tallinn, S. Karja 8, 1934. a.

DUNLOP

jalgrattakummid on parimad

EESTI RAHVAPANK

TALLINNAS, S. KARJA 19

TELEFON 425-55

Toimetab kõiki panga operatsioone
nii liikmetega kui ka võõrastega, os-
tab ja müüb välisraha ja igasuguseid
kindlaprotsendilisi väärtpabereid.

JUHATUS

Tarvitage ainult

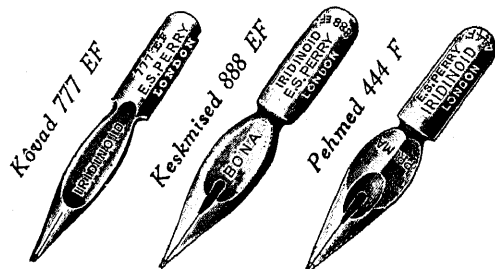
„IRIDINOID“

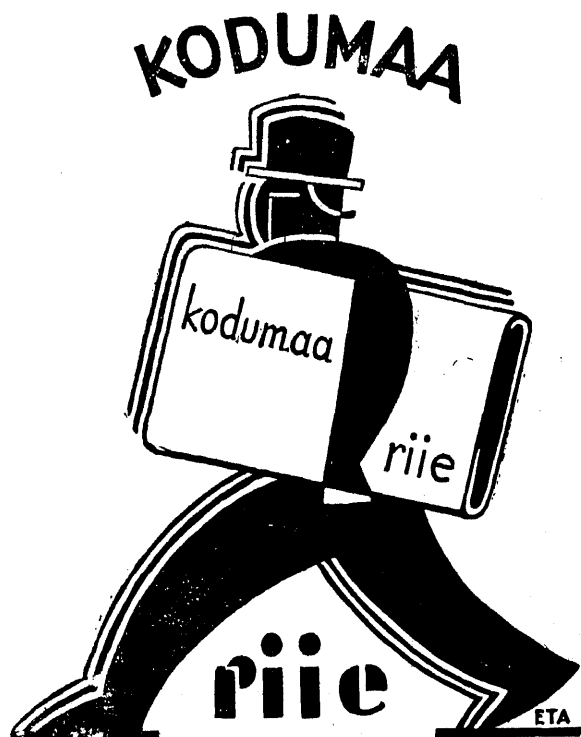
märgiga sulgi.

„IRIDINOID“ kirjutavad vähemalt
6 korda kauem!
andes 80% kokkuhoidu.

Vabriku esindaja:

A. BERTELOV, Tallinn

— olgu iga teadliku kodaniku hüüe!

Kodumaa vabrikute kalevid, puuvillased riided, siid ja kunstsiid ning niidid on saadaval üle Eesti kõikides paremates kauplustes

SUURMÜÜGIKOHT

A-S. KREENBALT. TALLINNAS

